

ZAKON O ZAŠTITI I POSTUPANJU SA DJECOM I MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU

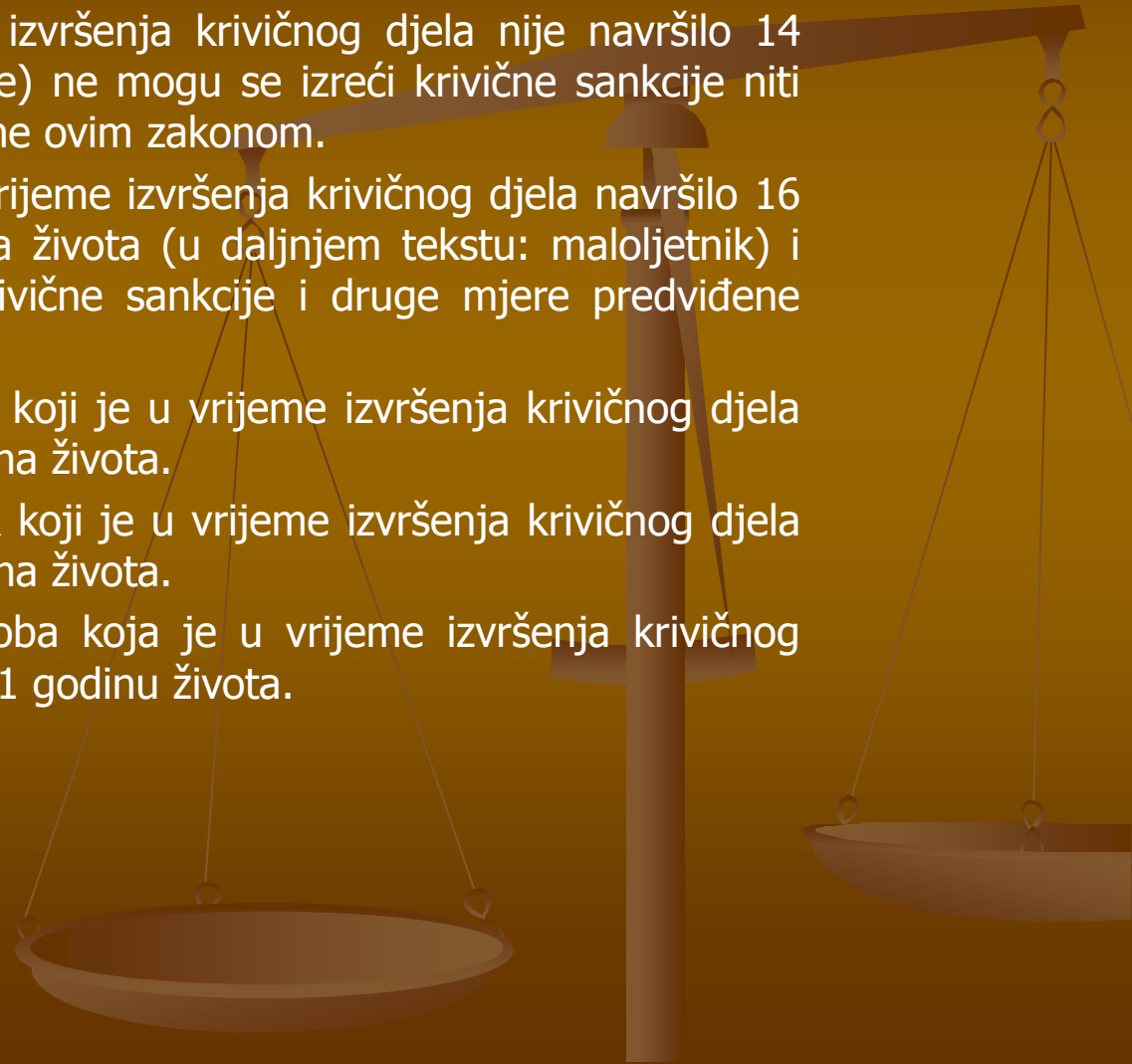

OPĆE ODREDBE

Ovim zakonom utvrđuju se posebna pravila postupanja prema djeci koja su u sukobu sa zakonom, mlađim punoljetnim osobama i djeci koja su žrtve ili svjedoci prema kojima su dužni postupati sudovi, tužiteljstva, uključujući ovlaštene službene osobe, organe starateljstva, porodice, škole, institucije na svim nivoima društvene zajednice, kao i druge učesnike uključene u krivičnu proceduru na način kojim se bez diskriminacije unapređuje osjećaj dostojanstva i lične vrijednosti djeteta, uzima u obzir uzrast djeteta, najbolji interes djeteta, njegovo pravo na život, opstanak i razvoj, te omogućava da dijete u skladu sa uzrastom i zrelošću izrazi svoje mišljenje o svim pitanjima koja se na njega odnose, pri čemu sva zalaganja trebaj u voditi rehabilitaciji i njegovom preuzimanju konstruktivne uloge u društvu.

■ **Definicija djeteta i primjena krivičnih sankcija**

- Dijete je u skladu sa ovim zakonom svaka osoba koja nije navršila 18 godina života.
- Prema djetetu koje u vrijeme izvršenja krivičnog djela nije navršilo 14 godina (u daljnjem tekstu: dijete) ne mogu se izreći krivične sankcije niti primijeniti druge mjere predviđene ovim zakonom.
- Maloljetnik je dijete koje je u vrijeme izvršenja krivičnog djela navršilo 16 godina a nije navršilo 18 godina života (u daljnjem tekstu: maloljetnik) i prema kome se mogu izreći krivične sankcije i druge mjere predviđene ovim zakonom.
- Mlađi maloljetnik je maloljetnik koji je u vrijeme izvršenja krivičnog djela navršio 14 a nije navršio 16 godina života.
- Stariji maloljetnik je maloljetnik koji je u vrijeme izvršenja krivičnog djela navršio 16 a nije navršio 18 godina života.
- Mlađa punoljetna osoba je osoba koja je u vrijeme izvršenja krivičnog djela navršila 18 a nije navršila 21 godinu života.

■ Minimalna prava maloljetnika u postupku

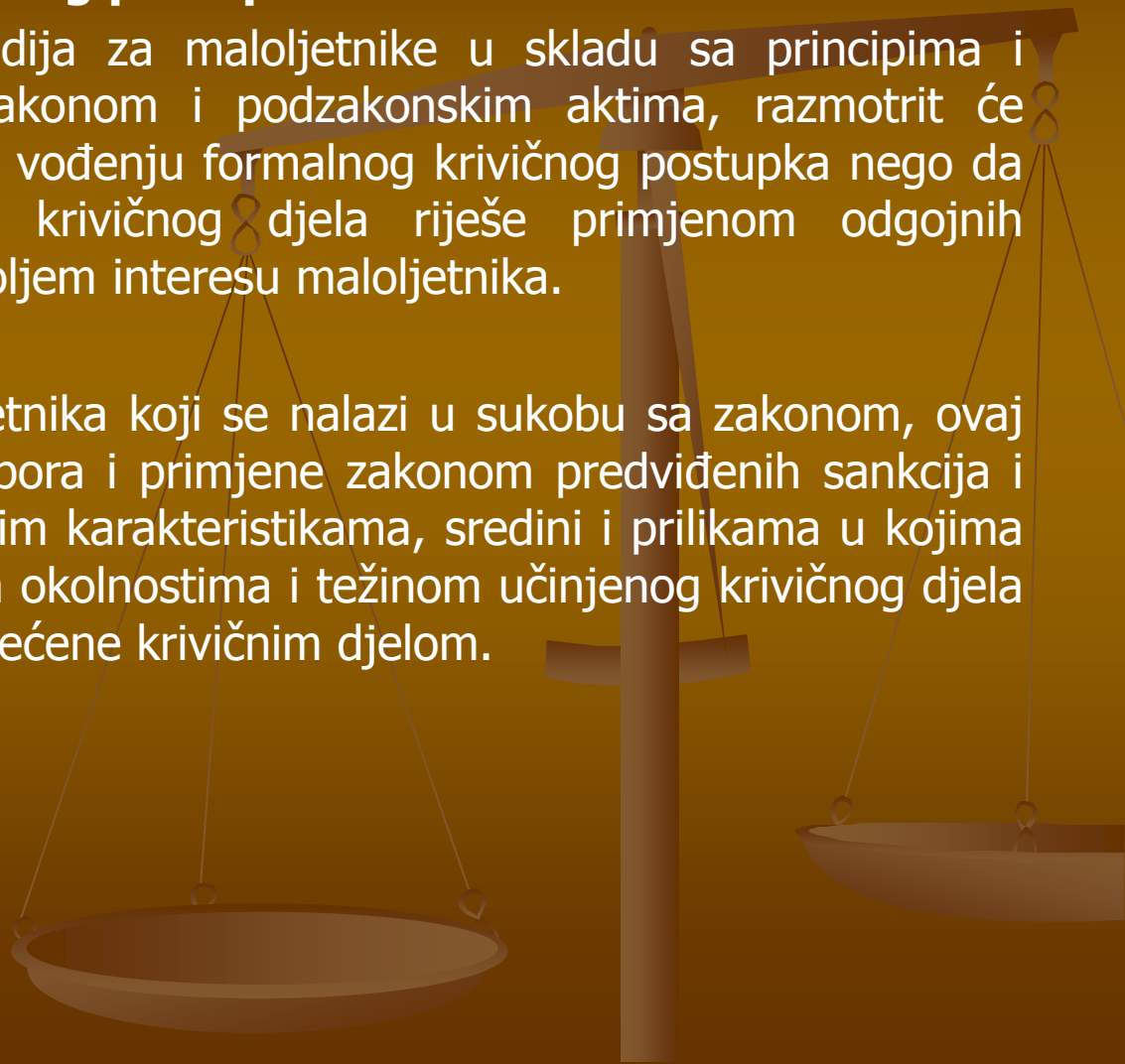
- Maloljetniku pripadaju minimalna prava koja se poštuju u svim fazama krivičnog postupka i ona se odnose na pravo maloljetnika da mu se jasno kaže zbog čega se optužuje, da se smatra nevinim dok se ne dokaže suprotno, da se brani šutnjom, da mu se priznanje ne iznuđuje silom, pravo na pravnu pomoć advokata, pravo na prisustvo roditelja ili staratelja, pravo na provođenje postupka "bez odgađanja", pravo da unakrsno ispituje svjedoke suprotne stranke i pozove i sasluša vlastite svjedoke pod jednakim uvjetima i pravo na djelotvoran pravni lijek.
- Zaštita privatnosti Pravo na privatnost maloljetnog učinioca krivičnog djela se poštuje u svim fazama postupka tako da se u medijima neće objaviti ime i drugi podaci koji otkrivaju identitet maloljetnika.

■ **Preusmjeravanje od redovnog postupka**

■ Tužitelj za maloljetnike i sudija za maloljetnike u skladu sa principima i pravilima propisanim ovim zakonom i podzakonskim aktima, razmotrit će mogućnost da ne pribjegavaju vođenju formalnog krivičnog postupka nego da slučaj maloljetnog učinitelja krivičnog djela riješe primjenom odgojnih preporuka kada su one u najboljem interesu maloljetnika.

■ **Princip srazmjernosti**

■ Potencirajući dobrobit maloljetnika koji se nalazi u sukobu sa zakonom, ovaj zakon propisuje mogućnost izbora i primjene zakonom predviđenih sankcija i mjera koje su prilagođene ličnim karakteristikama, sredini i prilikama u kojima maloljetnik živi i u srazmjeri sa okolnostima i težinom učinjenog krivičnog djela i uvažavanjem prava osobe oštećene krivičnim djelom.

■ Uzrast učinioca

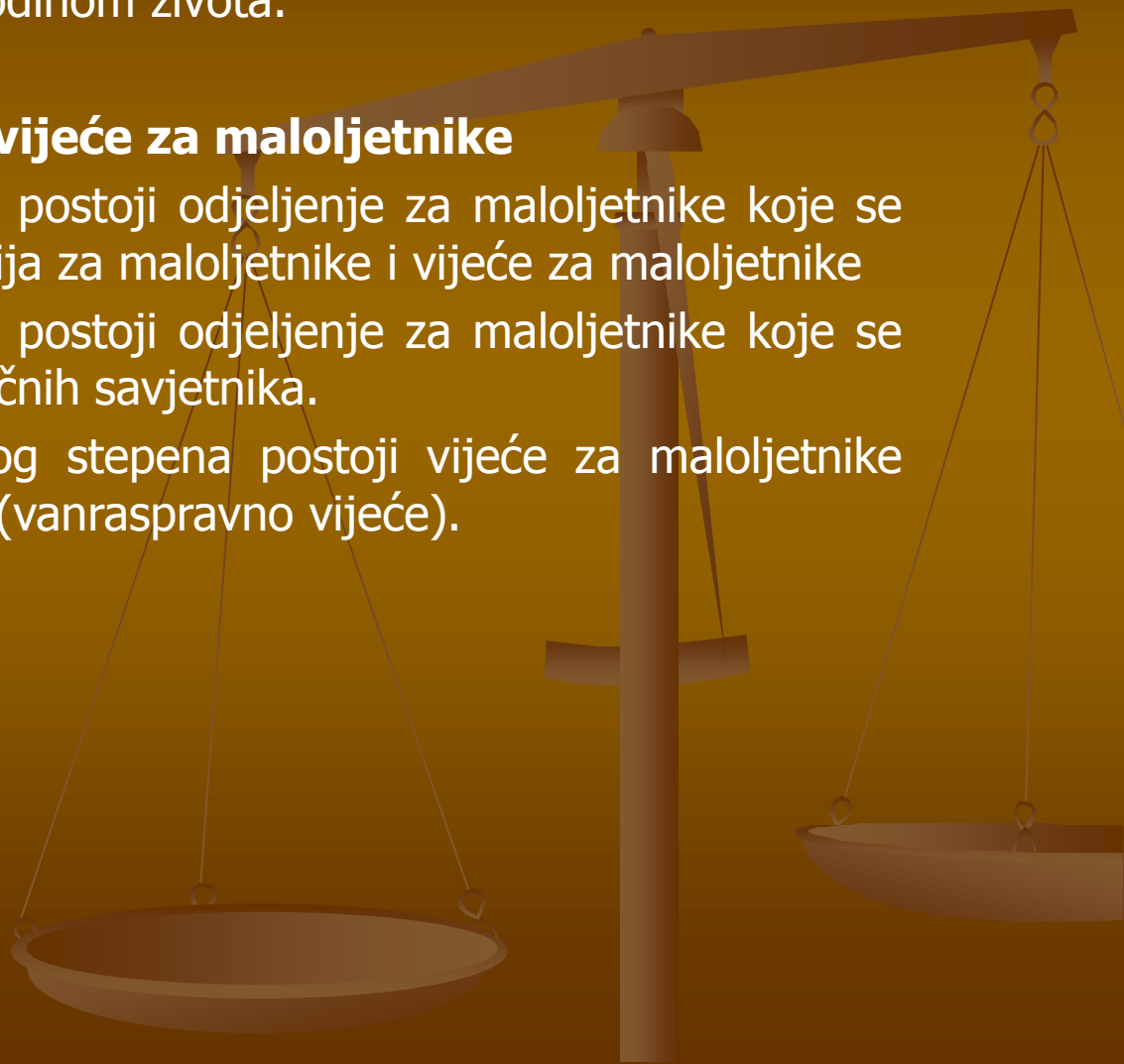
■ Nadležnost sudova za suđenje maloljetniku i mlađoj punoljetnoj osobi prestaje sa navršenom 23 godinom života.

■ Sudija za maloljetnike i vijeće za maloljetnike

■ U sudovima prvog stepena postoji odjeljenje za maloljetnike koje se sastoji od jednog ili više Sudija za maloljetnike i vijeće za maloljetnike

■ U sudovima prvog stepena postoji odjeljenje za maloljetnike koje se sastoji od jednog ili više stručnih savjetnika.

■ U sudovima prvog i drugog stepena postoji vijeće za maloljetnike sastavljeno od trojice sudija (vanraspravno vijeće).

■ **Sastav suda**

- U prvom stepenu za krivična djela učinjena u vrijeme maloljetstva, bez obzira na propisanu kaznu, sudi sudija kao pojedinac.
- Kada sudi u drugom stepenu vijeće za maloljetnike drugostepenog suda sastavljeno je od trojice sudija određenih rasporedom poslova u tom sudu i koji imaju posebna znanja iz oblasti prava djeteta i prijestupništva.
- Vijeće sastavljeno od trojice sudija koji imaju posebna znanja odlučuje o žalbama protiv odluka sudije i donosi druge odluke van sjednice ili glavnog pretresa kada je to određeno ovim zakonom i propisano odredbama Zakona o krivičnom postupku (vanraspravno vijeće). Vijeće sastavljeno od trojice sudija koji imaju posebna znanja, u trećem stepenu odlučuje povodom žalbe izjavljene protiv odluke drugostepenog suda.
- Ako nije moguće u potpunosti sastaviti vijeće troje sudija sa posebnim znanjem, osigurat će se da najmanje jedan sudija ima posebna znanja koji će istovremeno biti predsjednik vijeća za maloljetnike.
- Sastav vijeća za maloljetnike, po pravilu, čine sudije koji nisu istog spola.

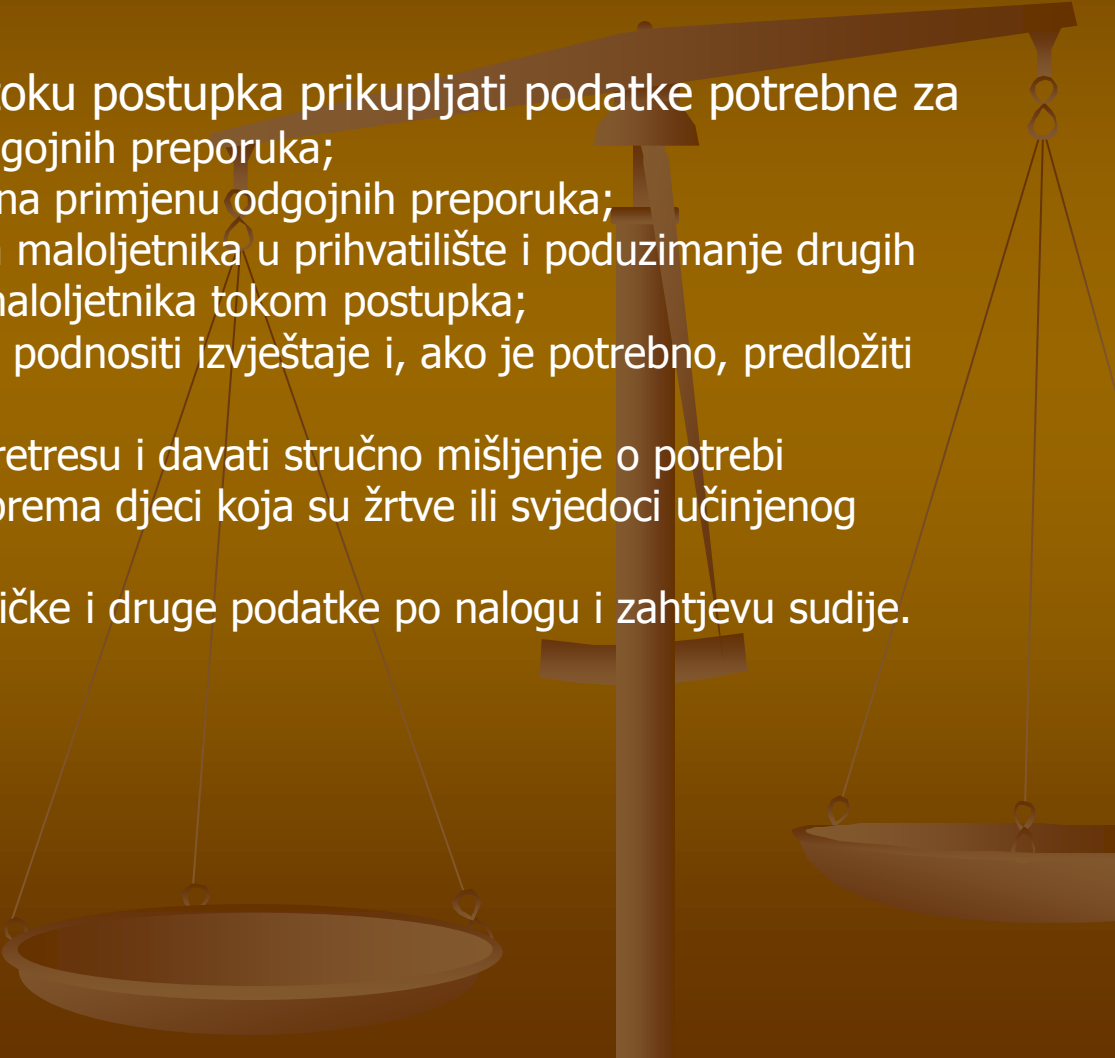
■ **Odjeljenje za maloljetnike pri tužiteljstvu i policijskom organu**

■ U tužiteljstvu postoji odjeljenje za maloljetnike koje se sastoji od jednog ili više tužitelja i jednog ili više stručnih savjetnika.

■ **Stručni savjetnici**

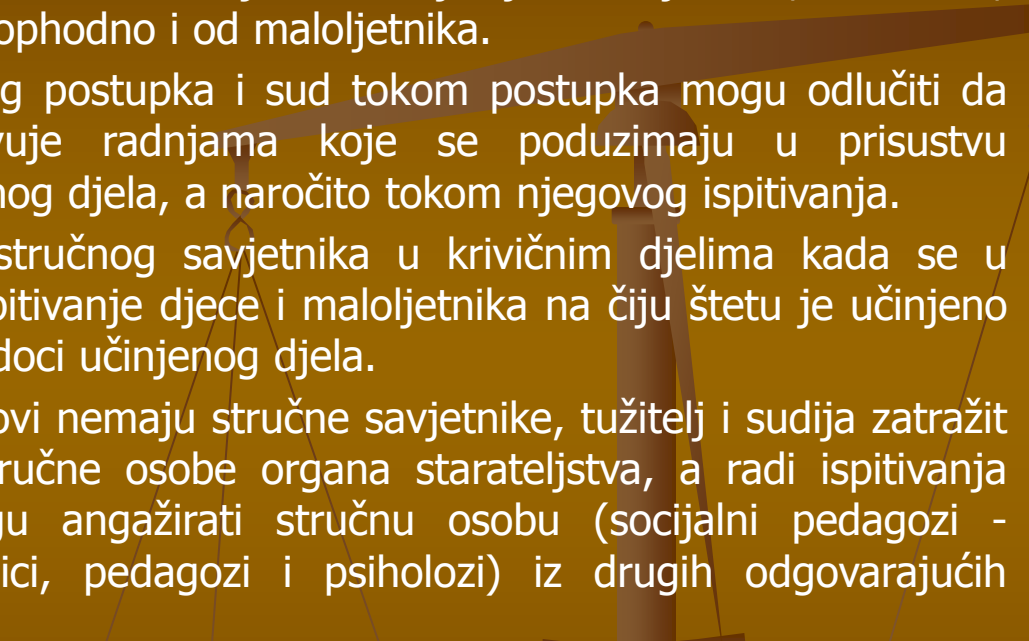
■ Sudovi i tužiteljstva, po pravilu, imaju stručne savjetnike: socijalne pedagoge - defektologe, socijalne radnike, pedagoge i psihologe.

■ Stručni savjetnik tužiteljstva može u toku pripremnog postupka prikupljati podatke koji se tiču ličnosti maloljetnika; prikupljati podatke i davati mišljenje tužitelju za donošenje odluke o cjelishodnosti pokretanja postupka; prikupljati podatke koji se odnose na primjenu odgojnih preporuka; davati mišljenje o potrebi poduzimanja mjera smještaja maloljetnika u prihvatilište i poduzimanja mjera za osiguranje prisustva maloljetnika tokom postupka; običi pritvorene maloljetnike i tužitelju podnositi izvještaje i, ako je potrebno, predlagati poduzimanje potrebnih mjera; davati mišljenje o opravdanosti primjene konkretnih odgojnih preporuka, odgojnih mjera i mjera sigurnosti i njihovoj zamjeni drugim mjerama ili obustavi postupka; voditi evidenciju i prikupljati statističke i druge podatke i mišljenja po nalogu i zahtjevu tužitelja. mišljenje o drugim pitanjima kada postoji saglasnost stranaka i branitelja ili sud ocijeni da je to neophodno.

Stručni savjetnik suda može u toku postupka prikupljati podatke potrebne za donošenje odluke o primjeni odgojnih preporuka;
prikupljati podatke koji se odnose na primjenu odgojnih preporuka;
davati mišljenje o potrebi smještaja maloljetnika u prihvatilište i poduzimanje drugih mjera za osiguranje prisustva maloljetnika tokom postupka;
obići pritvorene maloljetnike i sudiji podnositi izvještaje i, ako je potrebno, predložiti poduzimanje potrebnih mjera;
prisustvovati sjednici ili glavnom pretresu i davati stručno mišljenje o potrebi poduzimanja određenih mjera prema djeci koja su žrtve ili svjedoci učinjenog krivičnog djela;
voditi evidencije i prikupljati statističke i druge podatke po nalogu i zahtjevu sudije.

-
- Stručni savjetnik tužiteljstva ili suda prikuplja podatke u saradnji sa nadležnim organom starateljstva koji za potrebe ovog zakona, po pravilu, ima posebno odjeljenje ili službu za maloljetnike, a po potrebi može obavještenja prikupljati direktno od roditelja, odnosno staratelja ili usvojitelja maloljetnika, ustanova, drugih osoba, a kada je neophodno i od maloljetnika.
  - Tužitelj u toku pripremnog postupka i sud tokom postupka mogu odlučiti da stručni savjetnik prisustvuje radnjama koje se poduzimaju u prisustvu maloljetnog učinioca krivičnog djela, a naročito tokom njegovog ispitivanja.
  - Sud određuje prisustvo stručnog savjetnika u krivičnim djelima kada se u krivičnom postupku vrši ispitivanje djece i maloljetnika na čiju štetu je učinjeno krivično djelo ili su bili svjedoci učinjenog djela.
  - Ukoliko tužiteljstva ili sudovi nemaju stručne savjetnike, tužitelj i sudija zatražit će da podatke prikupe stručne osobe organa starateljstva, a radi ispitivanja djece i maloljetnika mogu angažirati stručnu osobu (socijalni pedagozi - defektolozi, socijalni radnici, pedagozi i psiholozi) iz drugih odgovarajućih ustanova.

■ Mjera upozorenja

■ Policijsko upozorenje

■ Prema maloljetnom učiniocu krivičnog djela može se izreći policijsko upozorenje za krivična djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine, i ako je to srazmjerno okolnostima i težini učinjenog krivičnog djela.

■ Policijsko upozorenje može se izreći pod sljedećim uvjetima:

■ a) da maloljetnik priznaje krivično djelo; b) da je priznanje dato slobodno i dobrovoljno; c) da postoji dovoljno dokaza da je maloljetnik učinio krivično djelo; d) da prema maloljetniku nije ranije izricano policijsko upozorenje, primijenjena odgojna preporuka ili izricana krivična sankcija.

■ Policijsko upozorenje izriče ovlaštena službena osoba sa posebnim znanjima, uz odobrenje tužitelja.

■ Policijski organ vodi evidenciju izrečenih policijskih upozorenja koja nema karakter kaznene evidencije o osuđivanosti maloljetnika i ne mogu se upotrijebiti na bilo koji način koji bi štetio maloljetniku.

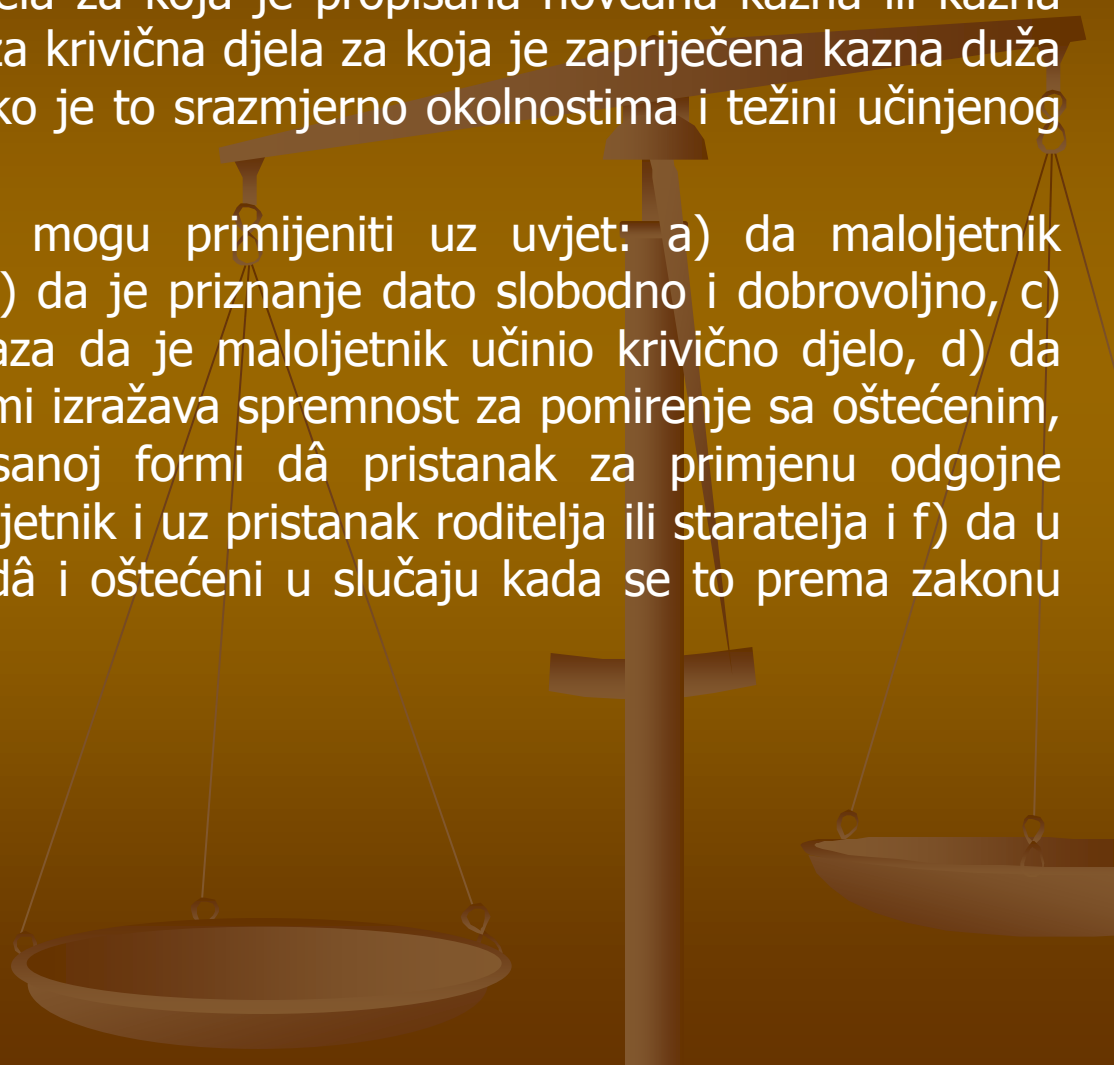
■ Troškovi postupka izricanja policijskog upozorenja padaju na teret budžetskih sredstava tužiteljstva.

■ Odgojne preporuke

■ Uvjeti primjene odgojnih preporuka

■ Prema maloljetnom učiniocu krivičnog djela mogu se primijeniti odgojne preporuke za krivična djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine, a za krivična djela za koja je zapriječena kazna duža od tri godine zatvora i ako je to srazmjerno okolnostima i težini učinjenog krivičnog djela.

■ Odgojne preporuke se mogu primijeniti uz uvjet: a) da maloljetnik priznaje krivično djelo, b) da je priznanje dato slobodno i dobrovoljno, c) da postoji dovoljno dokaza da je maloljetnik učinio krivično djelo, d) da maloljetnik u pisanoj formi izražava spremnost za pomirenje sa oštećenim, e) da maloljetnik u pisanoj formi dâ pristanak za primjenu odgojne preporuke, a mlađi maloljetnik i uz pristanak roditelja ili staratelja i f) da u pisanoj formi pristanak dâ i oštećeni u slučaju kada se to prema zakonu zahtijeva.

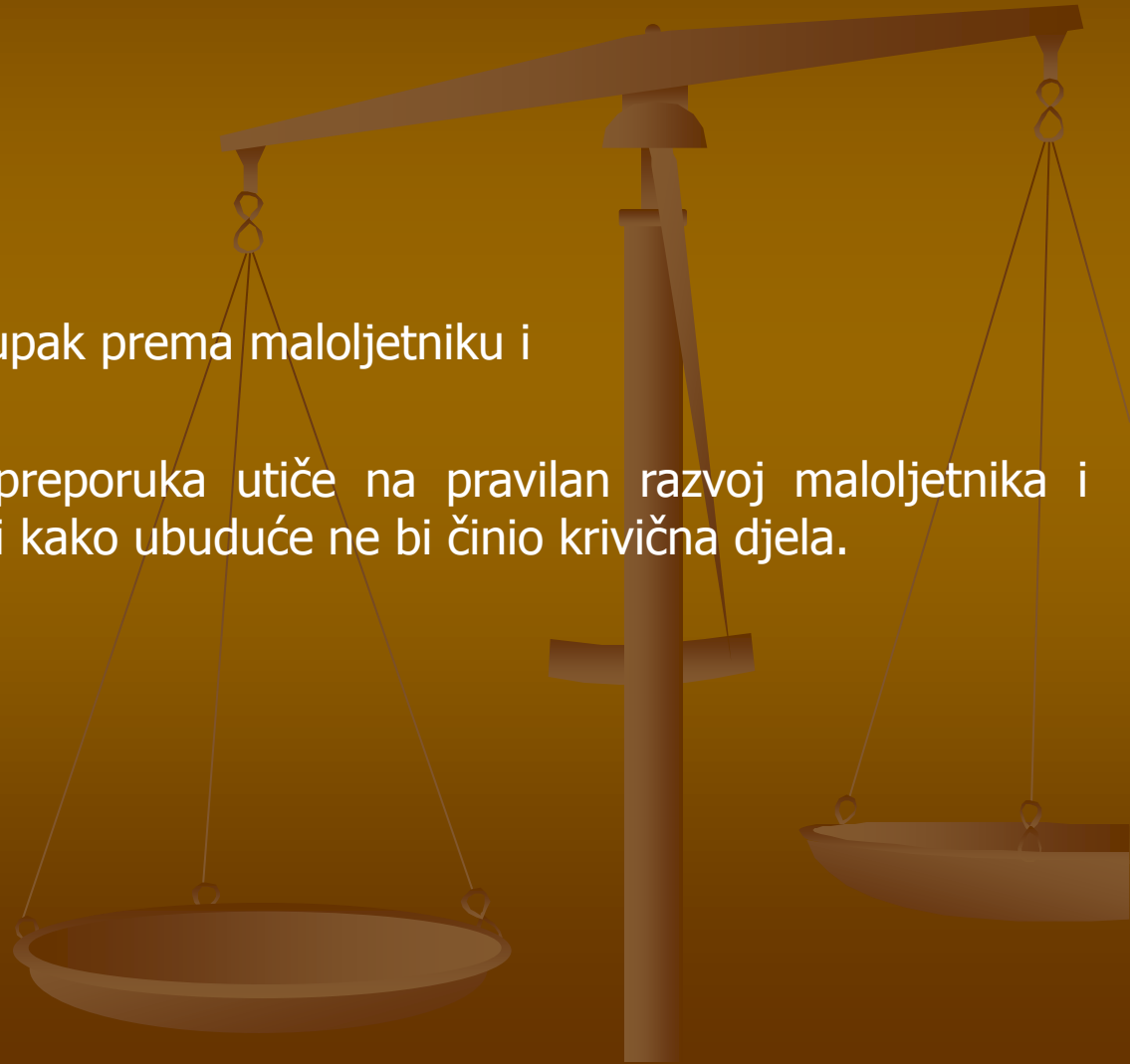

■ Svrha odgojnih preporuka

■ Odgojne preporuke imaju svrhu:

■ a) da se ne pokreće krivični postupak prema maloljetniku i

■ b) da se primjenom odgojnih preporuka utiče na pravilan razvoj maloljetnika i jačanje njegove lične odgovornosti kako ubuduće ne bi činio krivična djela.

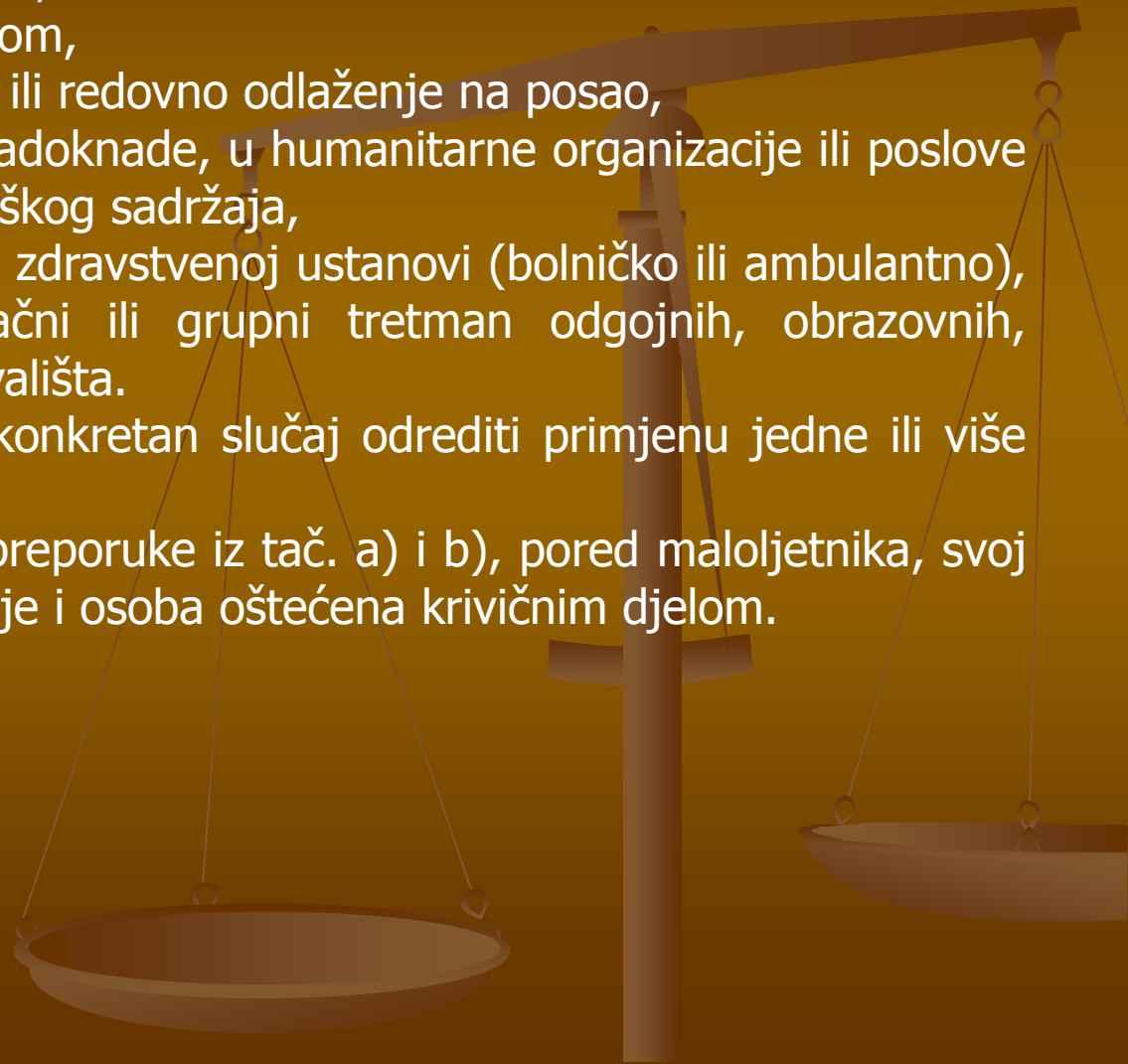
Vrste odgojnih preporuka

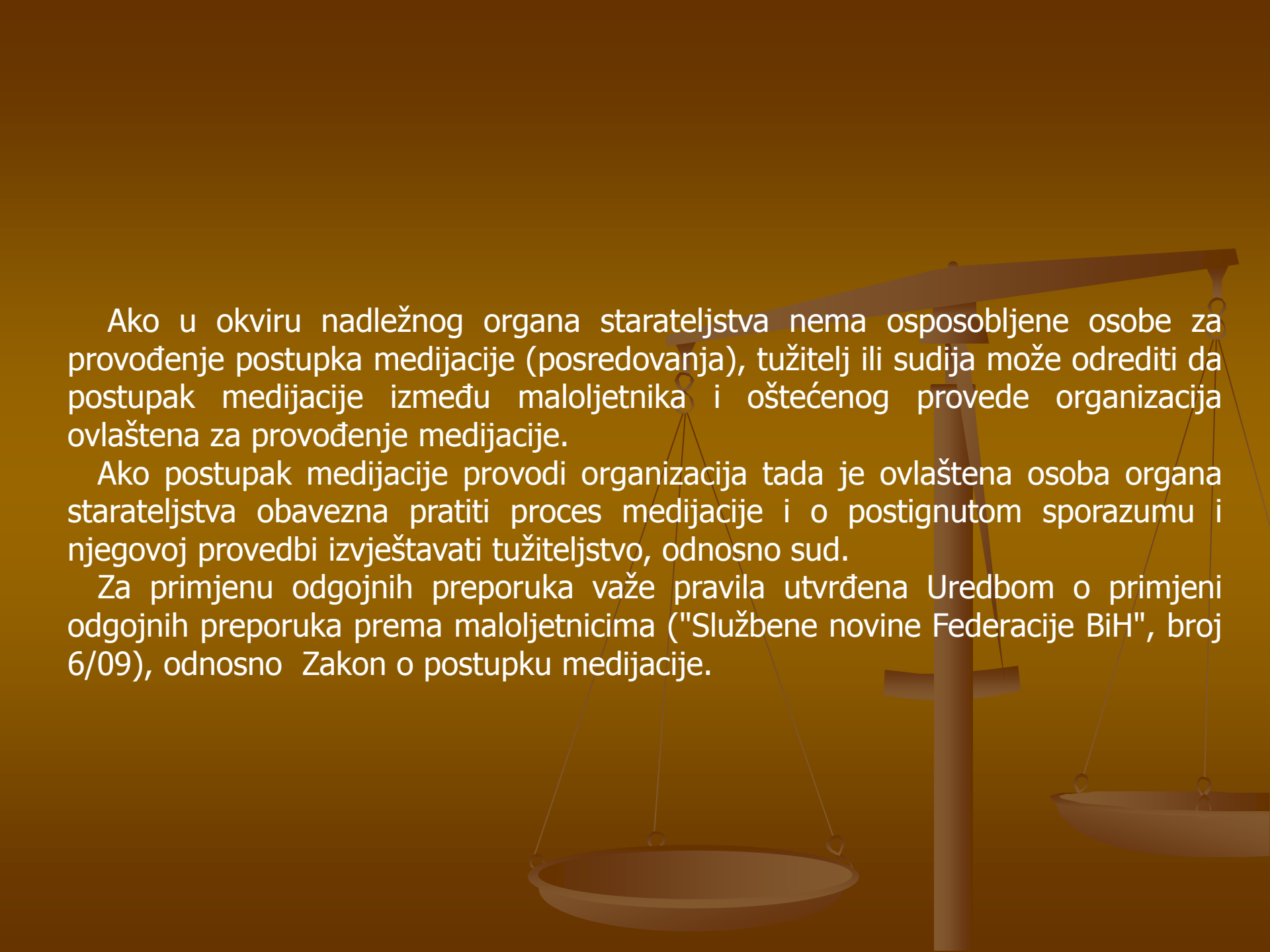
Odgojne preporuke su:

- a) lično izvinjenje oštećenom,
- b) nadoknada štete oštećenom,
- c) redovno pohađanje škole ili redovno odlaženje na posao,
- d) uključivanje u rad, bez nadoknade, u humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja,
- e) liječenje u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi (bolničko ili ambulantno),
- f) uključivanje u pojedinačni ili grupni tretman odgojnih, obrazovnih, psiholoških i drugih savjetovališta.

Tužitelj ili sudija mogu za konkretan slučaj odrediti primjenu jedne ili više odgojnih preporuka.

Prilikom primjene odgojne preporuke iz tač. a) i b), pored maloljetnika, svoj pristanak u pisanoj formi daje i osoba oštećena krivičnim djelom.

Ako u okviru nadležnog organa starateljstva nema osposobljene osobe za provođenje postupka medijacije (posredovanja), tužitelj ili sudija može odrediti da postupak medijacije između maloljetnika i oštećenog provede organizacija ovlaštena za provođenje medijacije.

Ako postupak medijacije provodi organizacija tada je ovlaštena osoba organa starateljstva obavezna pratiti proces medijacije i o postignutom sporazumu i njegovoj provedbi izvještavati tužiteljstvo, odnosno sud.

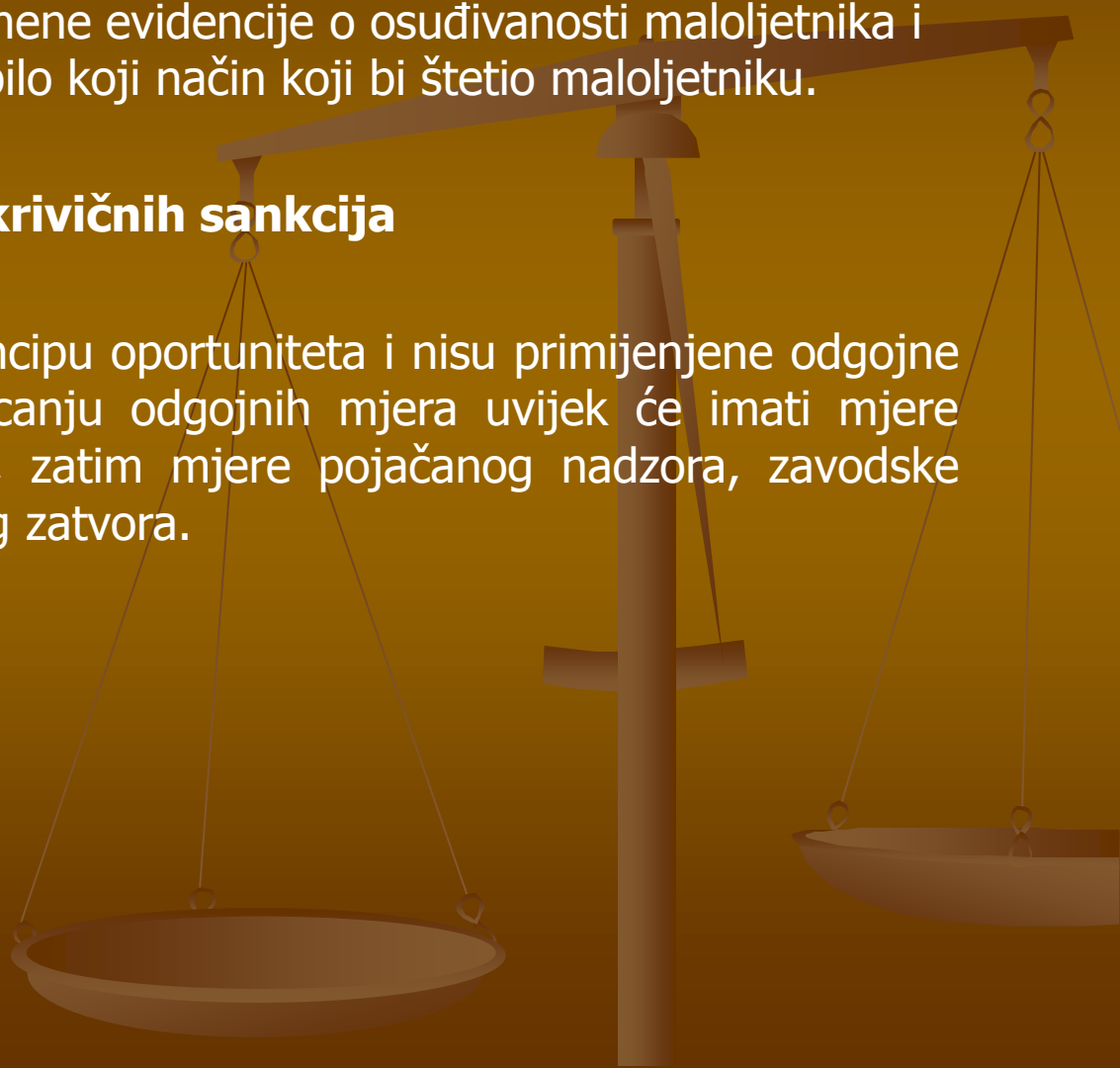
Za primjenu odgojnih preporuka važe pravila utvrđena Uredbom o primjeni odgojnih preporuka prema maloljetnicima ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/09), odnosno Zakon o postupku medijacije.

■ Izbor odgojnih preporuka

■ Evidencije o izrečenim odgojnim preporukama koje vode tužiteljstva i sudovi nemaju karakter kaznene evidencije o osuđivanosti maloljetnika i ne mogu se upotrijebiti na bilo koji način koji bi štetio maloljetniku.

■ Postupnost u izricanju krivičnih sankcija

■ Ako nije postupano po principu oportuniteta i nisu primijenjene odgojne preporuke, prednost u izricanju odgojnih mjera uvijek će imati mjere upozorenja i usmjeravanja, zatim mjere pojačanog nadzora, zavodske mjere i kazna maloljetničkog zatvora.

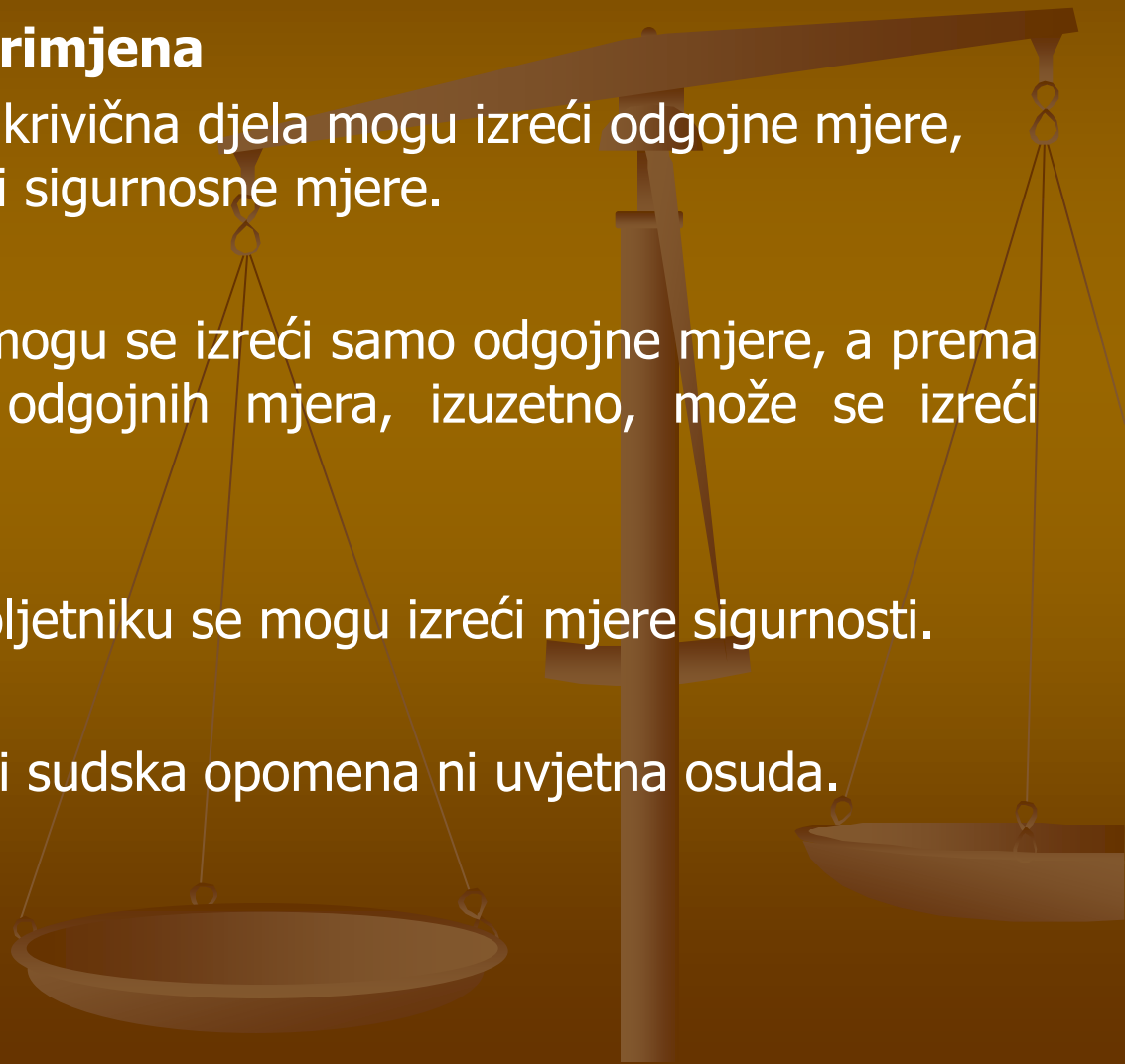
■ Vrste sankcija i njihova primjena

Maloljetnicima se za učinjena krivična djela mogu izreći odgojne mjere, kazna maloljetničkog zatvora i sigurnosne mjere.

Prema mlađem maloljetniku mogu se izreći samo odgojne mjere, a prema starijem maloljetniku, osim odgojnih mjera, izuzetno, može se izreći kazna maloljetničkog zatvora.

Pod određenim uvjetima maloljetniku se mogu izreći mjere sigurnosti.

Maloljetniku se ne mogu izreći sudska opomena ni uvjetna osuda.

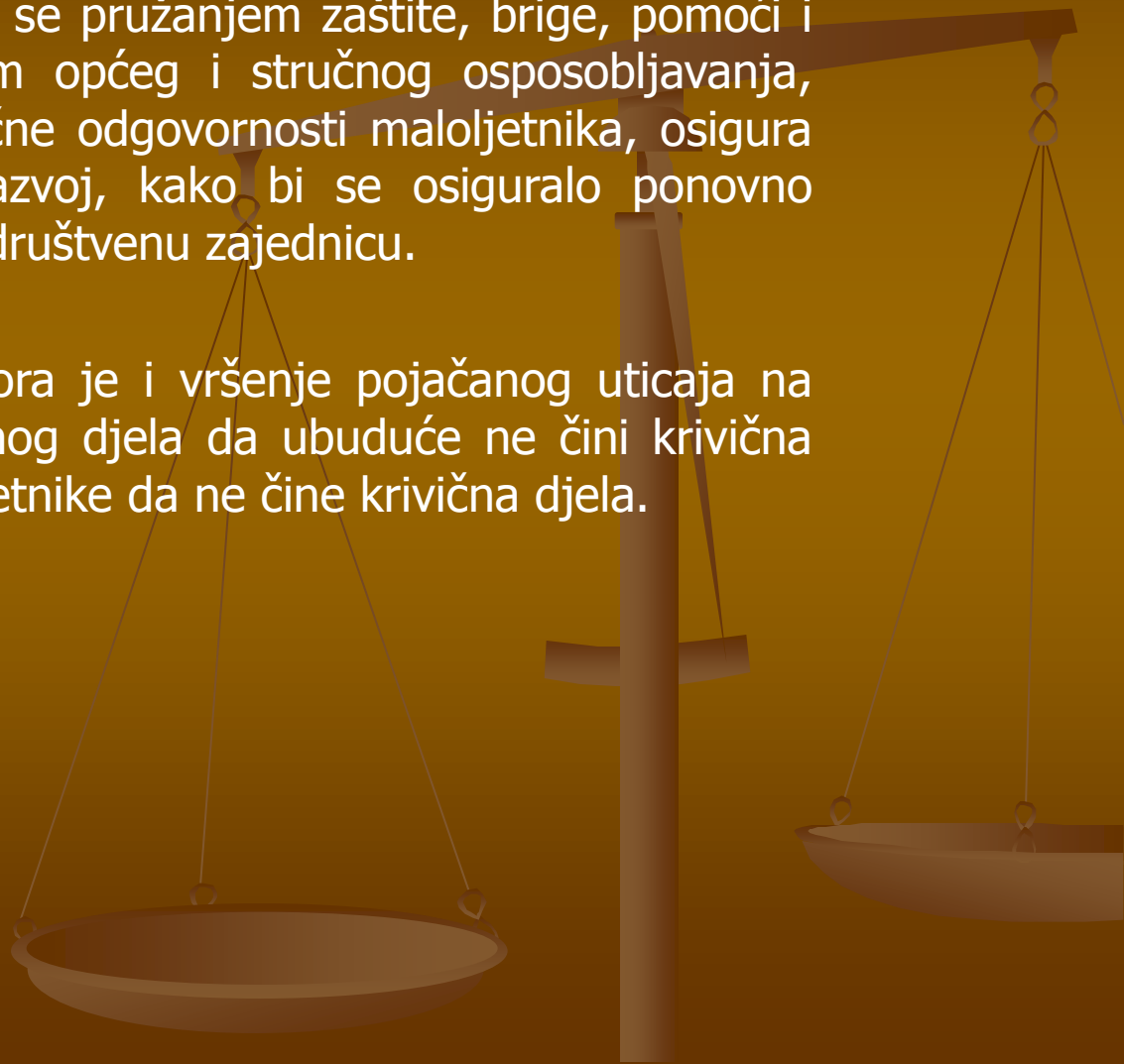

■ Svrha odgojnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora

■ U okviru opće svrhe krivičnih sankcija, svrha krivičnih sankcija prema maloljetnicima je da se pružanjem zaštite, brige, pomoći i nadzora, kao i osiguranjem općeg i stručnog osposobljavanja, utiče na razvoj i jačanje lične odgovornosti maloljetnika, osigura odgoj i njegov pravilan razvoj, kako bi se osiguralo ponovno uključivanje maloljetnika u društvenu zajednicu.

■ Svrha maloljetničkog zatvora je i vršenje pojačanog uticaja na maloljetnog učinioca krivičnog djela da ubuduće ne čini krivična djela, kao i na druge maloljetnike da ne čine krivična djela.

Odgojne mjere

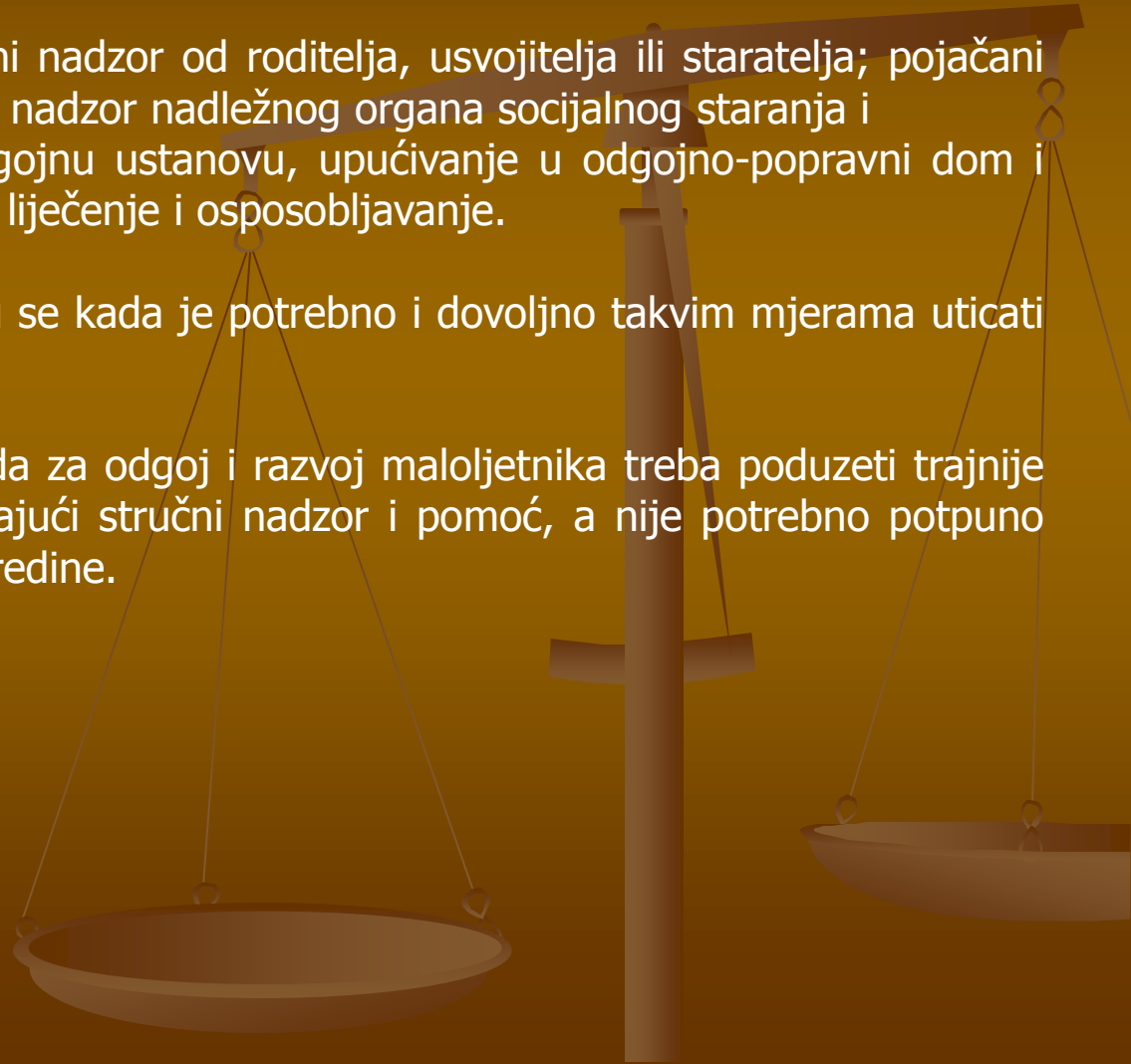
Vrste odgojnih mjera

Odgojne mjere su:

- a) mjere upozorenja i usmjeravanja: sudski ukor, posebne obaveze i upućivanje u odgojni centar,
- b) mjere pojačanog nadzora: pojačani nadzor od roditelja, usvojitelja ili staratelja; pojačani nadzor u drugoj porodici i pojačani nadzor nadležnog organa socijalnog staranja i
- c) zavodske mjere: upućivanje u odgojnu ustanovu, upućivanje u odgojno-popravni dom i upućivanje u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje.

Mjere upozorenja i usmjeravanja izriču se kada je potrebno i dovoljno takvim mjerama uticati na ličnost i ponašanje maloljetnika.

Mjere pojačanog nadzora izriču se kada za odgoj i razvoj maloljetnika treba poduzeti trajnije mjere odgoja, preodgoja, uz odgovarajući stručni nadzor i pomoć, a nije potrebno potpuno odvajanje maloljetnika iz dotadašnje sredine.

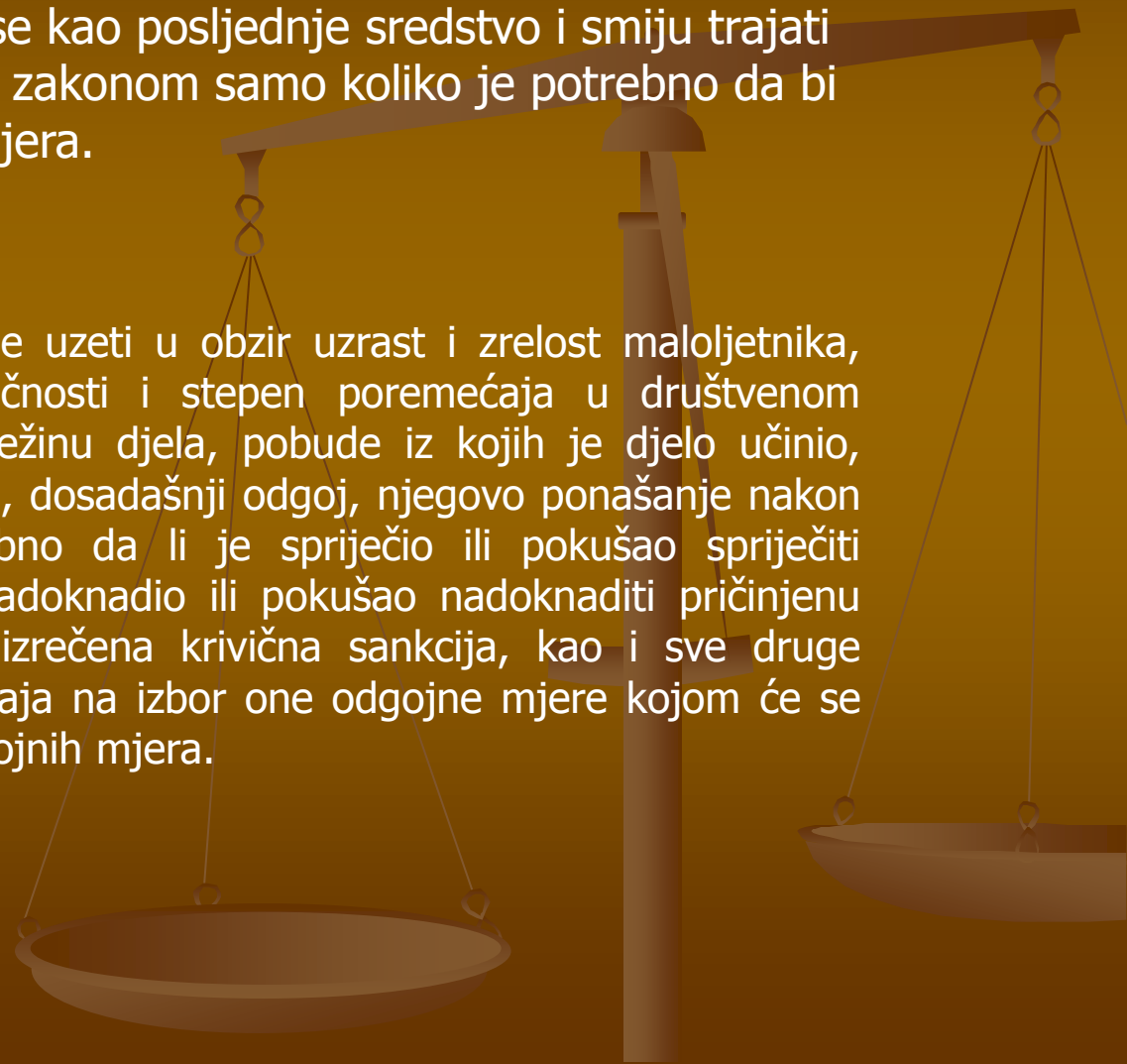

Zavodske mjere izriču se maloljetniku prema kojem treba poduzeti trajnije i intenzivnije mjere odgoja ili liječenja uz njegovo potpuno odvajanje iz dotadašnje sredine.

Zavodske mjere primjenjuju se kao posljednje sredstvo i smiju trajati u granicama određenim ovim zakonom samo koliko je potrebno da bi se ostvarila svrha odgojnih mjera.

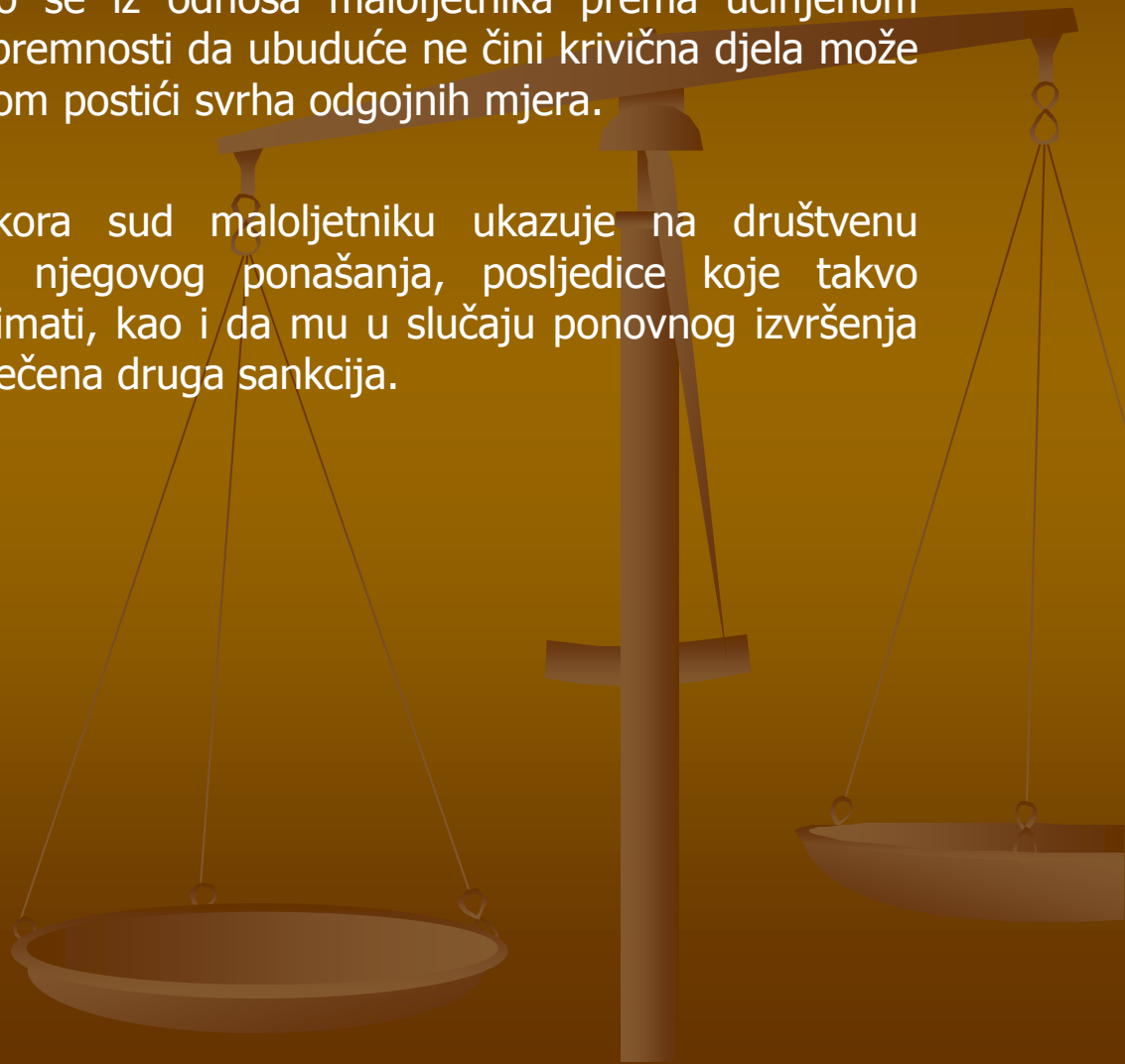
Izbor odgojne mjere

Pri izboru odgojne mjere sud će uzeti u obzir uzrast i zrelost maloljetnika, druge karakteristike njegove ličnosti i stepen poremećaja u društvenom ponašanju, njegove sklonosti, težinu djela, pobude iz kojih je djelo učinio, sredinu i prilike u kojima je živio, dosadašnji odgoj, njegovo ponašanje nakon izvršenja krivičnog djela, posebno da li je spriječio ili pokušao spriječiti nastupanje štetne posljedice, nadoknadio ili pokušao nadoknaditi pričinjenu štetu, da li mu je ranije bila izrečena krivična sankcija, kao i sve druge okolnosti koje mogu biti od uticaja na izbor one odgojne mjere kojom će se moći najbolje ostvariti svrha odgojnih mjera.

■ Sudski ukor

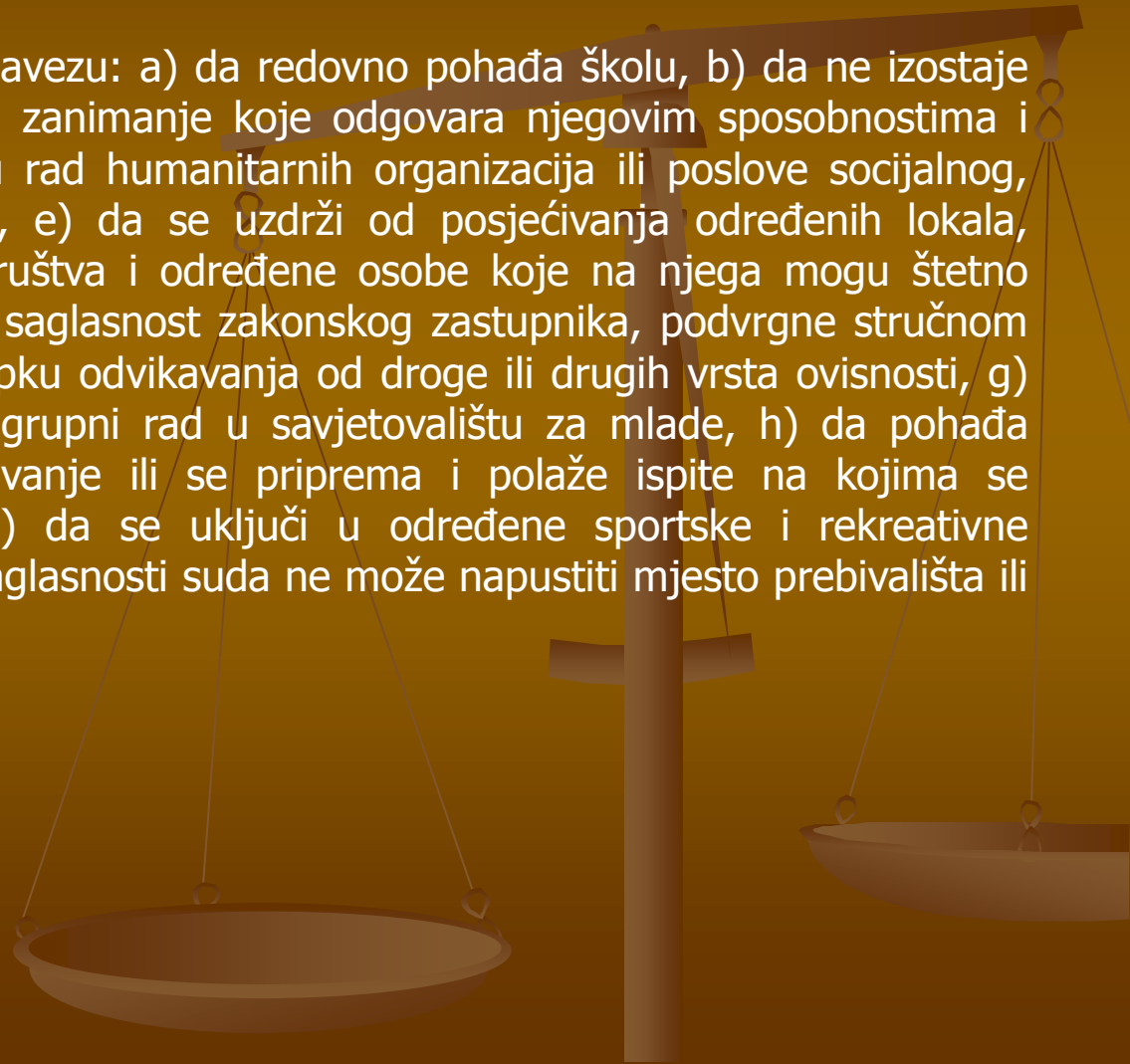
- Sudski ukor se izriče ako se iz odnosa maloljetnika prema učinjenom krivičnom djelu i njegove spremnosti da ubuduće ne čini krivična djela može zaključiti da će se i prijekorom postići svrha odgojnih mjera.
- Pri izricanju sudskog ukora sud maloljetniku ukazuje na društvenu neprihvatljivost i štetnost njegovog ponašanja, posljedice koje takvo ponašanje na njega može imati, kao i da mu u slučaju ponovnog izvršenja krivičnog djela može biti izrečena druga sankcija.

■ Posebne obveze

Sud može maloljetniku izreći jednu ili više posebnih obaveza ako ocijeni da je odgovarajućim nalozima ili zabranama potrebno uticati na maloljetnika i njegovo ponašanje.

Sud maloljetniku može izreći obavezu: a) da redovno pohađa školu, b) da ne izostaje sa posla, c) da se osposobi za zanimanje koje odgovara njegovim sposobnostima i sklonostima, d) da se uključi u rad humanitarnih organizacija ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja, e) da se uzdrži od posjećivanja određenih lokala, odnosno priredbi i izbjegava društva i određene osobe koje na njega mogu štetno uticati, f) da se maloljetnik, uz saglasnost zakonskog zastupnika, podvrgne stručnom medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od droge ili drugih vrsta ovisnosti, g) da se uključi u pojedinačni ili grupni rad u savjetovalištu za mlade, h) da pohađa kurseve za stručno osposobljavanje ili se priprema i polaže ispite na kojima se provjerava određeno znanje, i) da se uključi u određene sportske i rekreativne aktivnosti i j) da bez posebne saglasnosti suda ne može napustiti mjesto prebivališta ili boravišta.

Pri izboru pojedinih obaveza sud vodi računa o spremnosti maloljetnika da saraduje u njihovom ostvarivanju, kao i o tome da one budu prilagođene njemu i uvjetima u kojim maloljetnik živi.

Izrečene obaveze mogu trajati najduže jednu godinu

U okviru obaveza maloljetnik može raditi najviše 120 sati u periodu šest mjeseci koliko može trajati ova posebna obaveza, ali tako da ne ometa njegovo školovanje ili zaposlenje i ne šteti njegovom zdravlju.

Nadzor nad izvršenjem posebnih obaveza vrši sud koji o tome može tražiti izvještaj i mišljenje organa socijalnog staranja.

Sud može, dok traje izvršenje, obavezu naknadno izmijeniti ili obustaviti od izvršenja.

Kada izriče neku od mjera sud posebno ukazuje maloljetniku, njegovim roditeljima ili usvojitelju, odnosno staratelju da se u slučaju nemogućnosti ispunjenja jedne ili više posebnih obaveza one mogu zamijeniti drugim obavezama ili drugom odgojnom mjerom, a u slučaju kada maloljetnik posebne obaveze ne izvršava bez opravdanog razloga, može biti upućen u odgojni centar.

Propise o primjeni posebnih obaveza prema maloljetnim učinocima krivičnih djela donosi federalni ministar pravde.

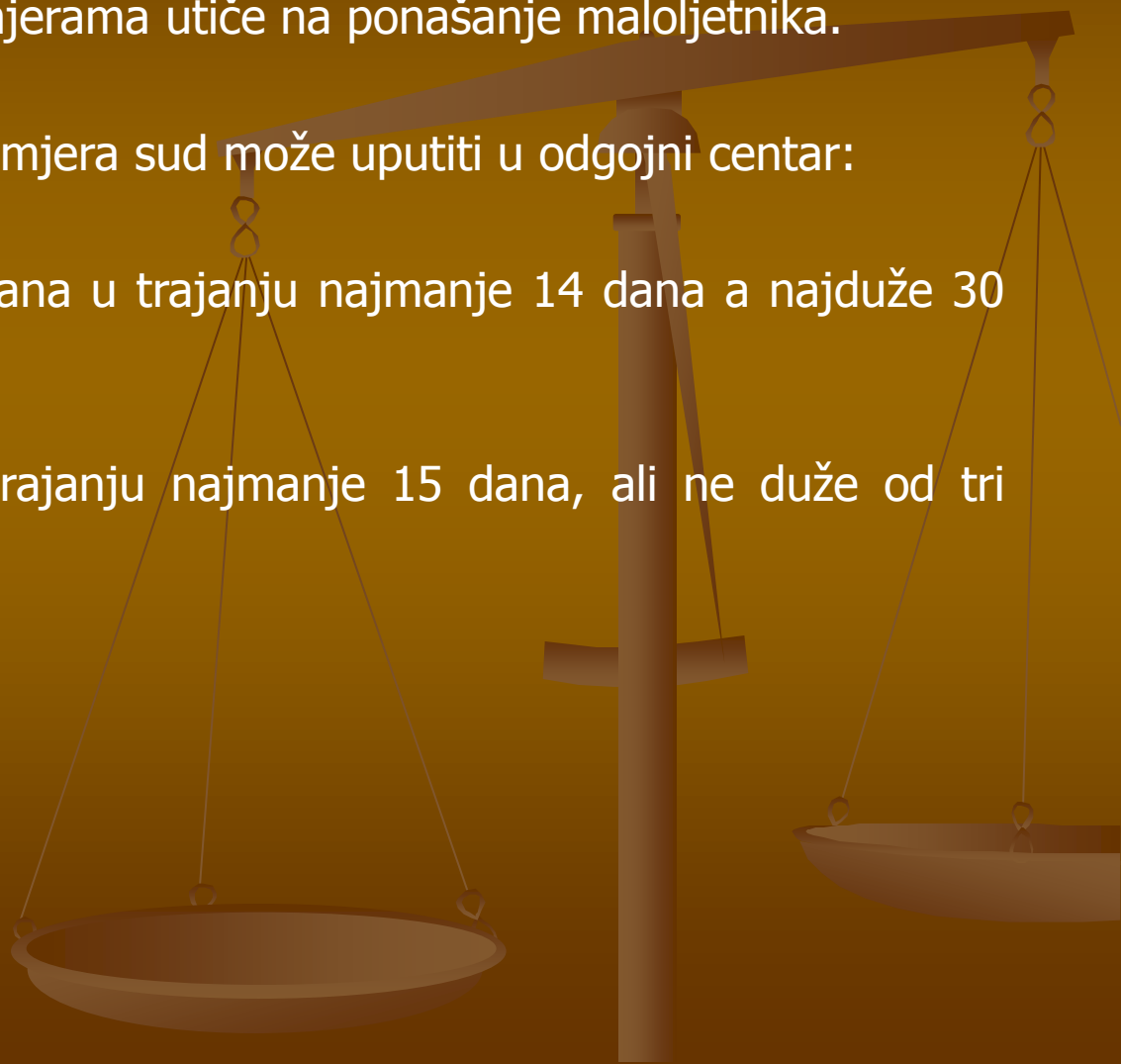
■ Upućivanje u odgojni centar

Sud izriče mjeru upućivanja u odgojni centar kada je potrebno da se odgovarajućim kratkotrajnim mjerama utiče na ponašanje maloljetnika.

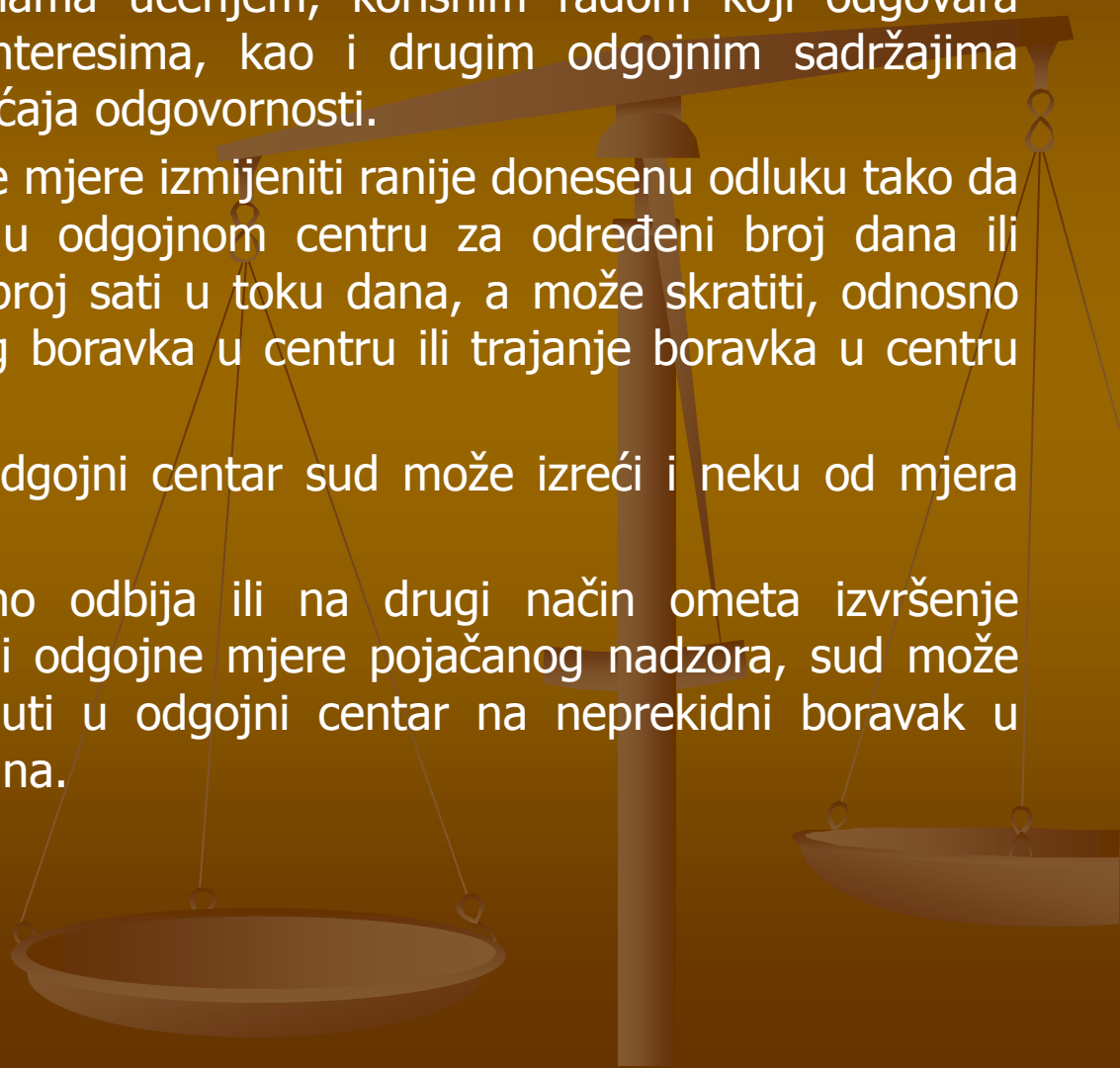
Maloljetnika kojem je izrečena mjera sud može uputiti u odgojni centar:

a) na određeni broj sati tokom dana u trajanju najmanje 14 dana a najduže 30 dana;

b) na neprekidni boravak u trajanju najmanje 15 dana, ali ne duže od tri mjeseca.

- Pri izricanju navedenih mjera sud vodi računa da zbog njenog izvršenja maloljetnik ne izostane sa redovne školske nastave ili posla.
- Boravak maloljetnika u odgojnom centru mora biti ispunjen djelatnostima primjerenim njegovim osobinama učenjem, korisnim radom koji odgovara njegovim sposobnostima i interesima, kao i drugim odgojnim sadržajima usmjerenim na razvijanje osjećaja odgovornosti.
- Sud može u toku trajanja ove mjere izmijeniti ranije donesenu odluku tako da maloljetniku odredi boravak u odgojnom centru za određeni broj dana ili odredi boravak na određeni broj sati u toku dana, a može skratiti, odnosno produžiti trajanje neprekidnog boravka u centru ili trajanje boravka u centru na određeni broj sati.
- Uz odluku o upućivanju u odgojni centar sud može izreći i neku od mjera pojačanog nadzora.
- Ako maloljetnik neopravdano odbija ili na drugi način ometa izvršenje izrečenih posebnih obaveza ili odgojne mjere pojačanog nadzora, sud može odlučiti da ga zbog toga uputi u odgojni centar na neprekidni boravak u trajanju od najduže mjesec dana.

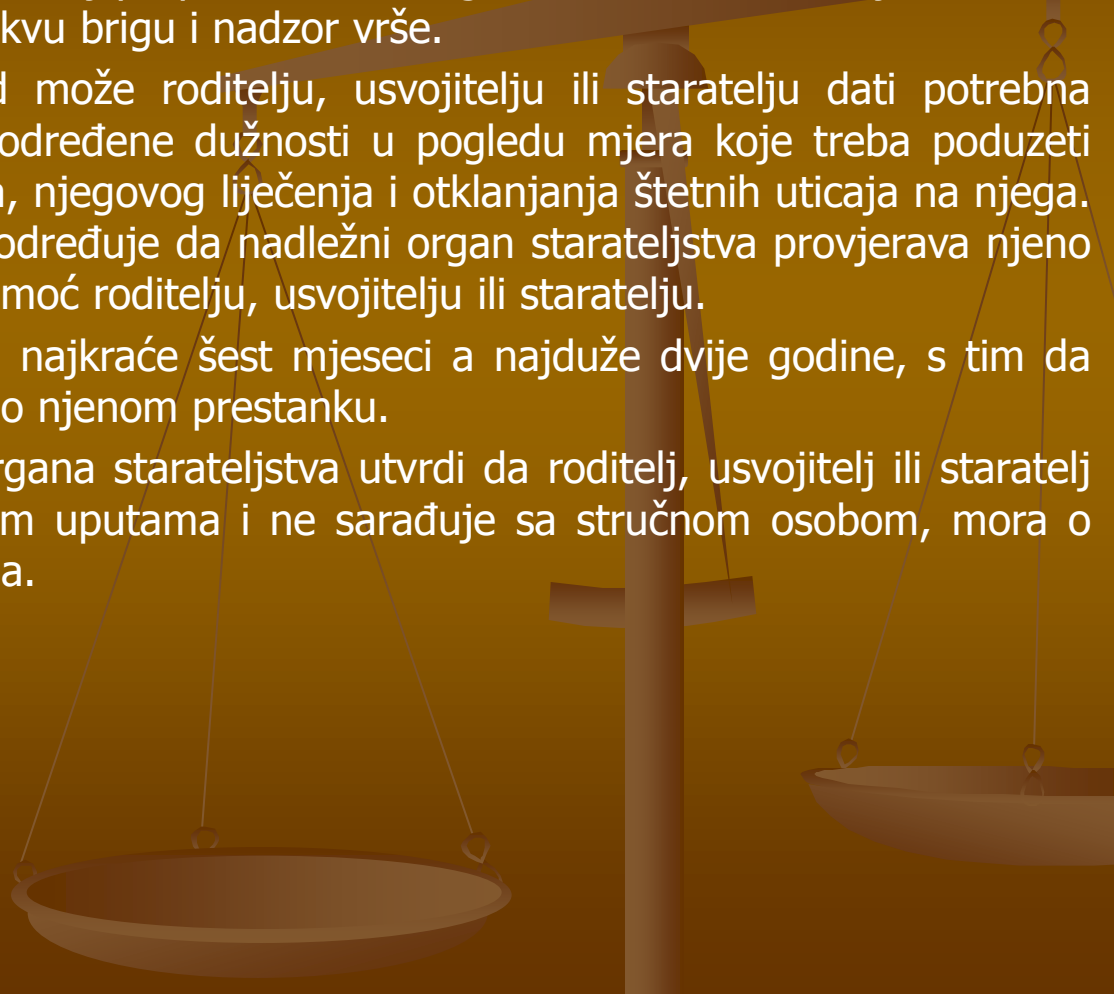
■ Pojačani nadzor roditelja, usvojitelja ili staratelja

Mjeru pojačanog nadzora roditelja, usvojitelja ili staratelja sud će izreći ako su roditelji, usvojitelj ili staratelj propustili vršiti brigu i nadzor nad maloljetnikom, a u mogućnosti su da ovakvu brigu i nadzor vrše.

Pri izricanju mjere sud može roditelju, usvojitelju ili staratelju dati potrebna uputstva i naložiti mu određene dužnosti u pogledu mjera koje treba poduzeti radi odgoja maloljetnika, njegovog liječenja i otklanjanja štetnih uticaja na njega. Pri izricanju mjere sud određuje da nadležni organ starateljstva provjerava njeno izvršavanje i ukazuje pomoć roditelju, usvojitelju ili staratelju.

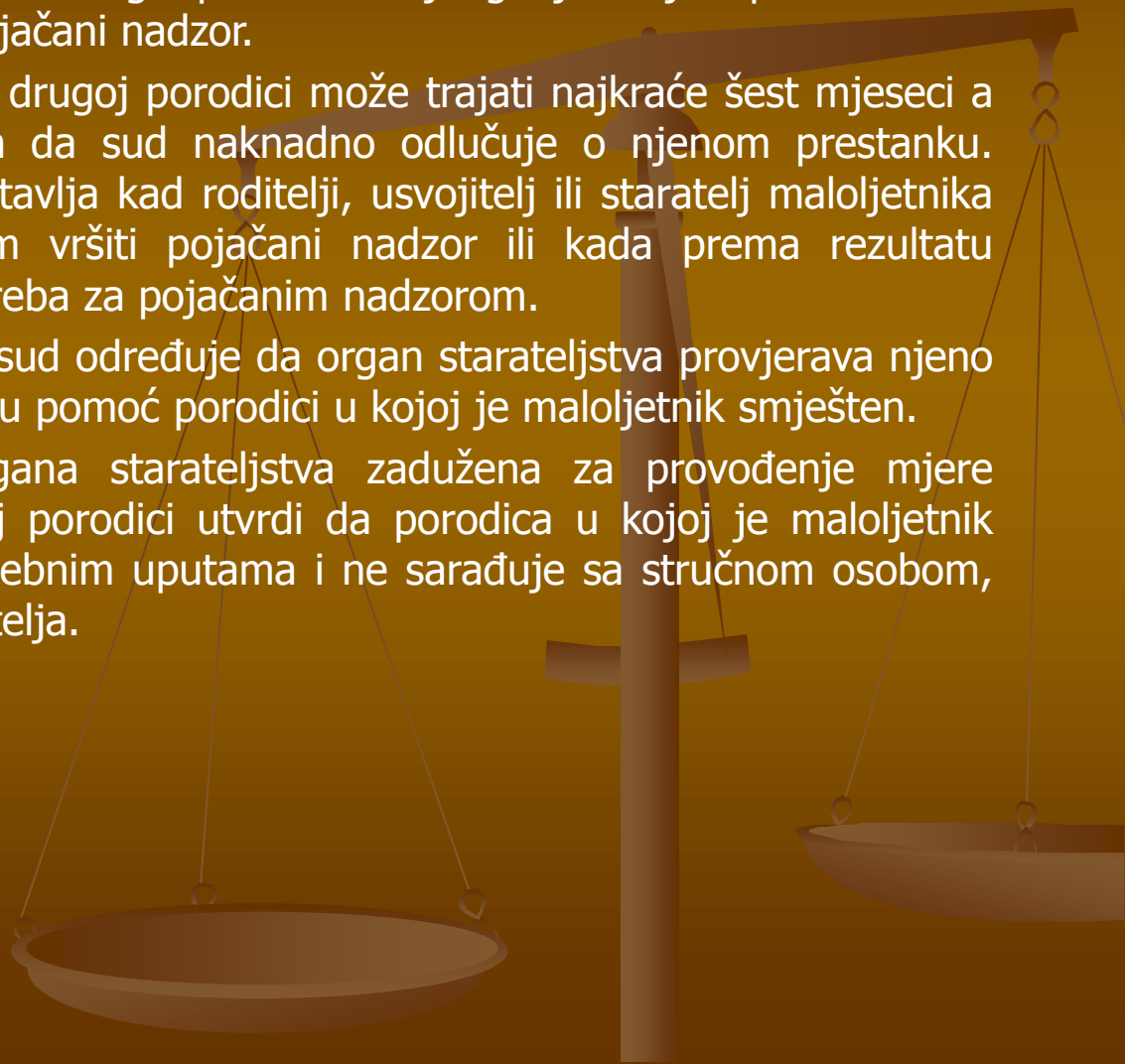
Ova mjera može trajati najkraće šest mjeseci a najduže dvije godine, s tim da sud naknadno odlučuje o njenom prestanku.

Kad ovlaštena osoba organa starateljstva utvrdi da roditelj, usvojitelj ili staratelj ne postupa po posebnim uputama i ne surađuje sa stručnom osobom, mora o tome obavijestiti tužitelja.

■ Pojačan nadzor u drugoj porodici

- Ako roditelj, usvojitelj ili staratelj maloljetnika nisu u mogućnosti nad njim vršiti nadzor ili ako se od njih opravdano ne može očekivati da takav nadzor vrše,
- maloljetnik će se smjestiti u drugu porodicu koja ga je voljna primiti i ima mogućnost nad njim vršiti pojačani nadzor.
- Mjera pojačanog nadzora u drugoj porodici može trajati najkraće šest mjeseci a najduže dvije godine, s tim da sud naknadno odlučuje o njenom prestanku. Izvršenje ove mjere se obustavlja kad roditelji, usvojitelj ili staratelj maloljetnika steknu mogućnost nad njim vršiti pojačani nadzor ili kada prema rezultatu izvršenja mjere prestane potreba za pojačanim nadzorom.
- Pri izricanju odgojne mjere sud određuje da organ starateljstva provjerava njeno izvršavanje i ukazuje potrebnu pomoć porodici u kojoj je maloljetnik smješten.
- Kada ovlaštena osoba organa starateljstva zadužena za provođenje mjere pojačanog nadzora u drugoj porodici utvrdi da porodica u kojoj je maloljetnik smješten ne postupa po posebnim uputama i ne surađuje sa stručnom osobom, mora o tome obavijestiti tužitelja.

Pojačan nadzor nadležnog organa socijalnog staranja

Ako roditelji, usvojitelj, odnosno staratelj maloljetnika nisu u mogućnosti vršiti pojačani nadzor, a ne postoje uvjeti za pojačani nadzor u drugoj porodici, maloljetnik se stavlja pod pojačani nadzor organa starateljstva.

Dok traje ova mjera maloljetnik ostaje kod svojih roditelja, usvojitelja, odnosno kod druge osobe koja se o njemu brine, a pojačani nadzor nad njim vrši određena osoba nadležnog organa starateljstva ili druga stručna osoba koju odredi organ starateljstva.

Organ starateljstva brine o školovanju maloljetnika, njegovom zaposlenju, odvajanju iz sredine koja na njega štetno utiče, potrebnom liječenju i sređivanju prilika u kojima živi.

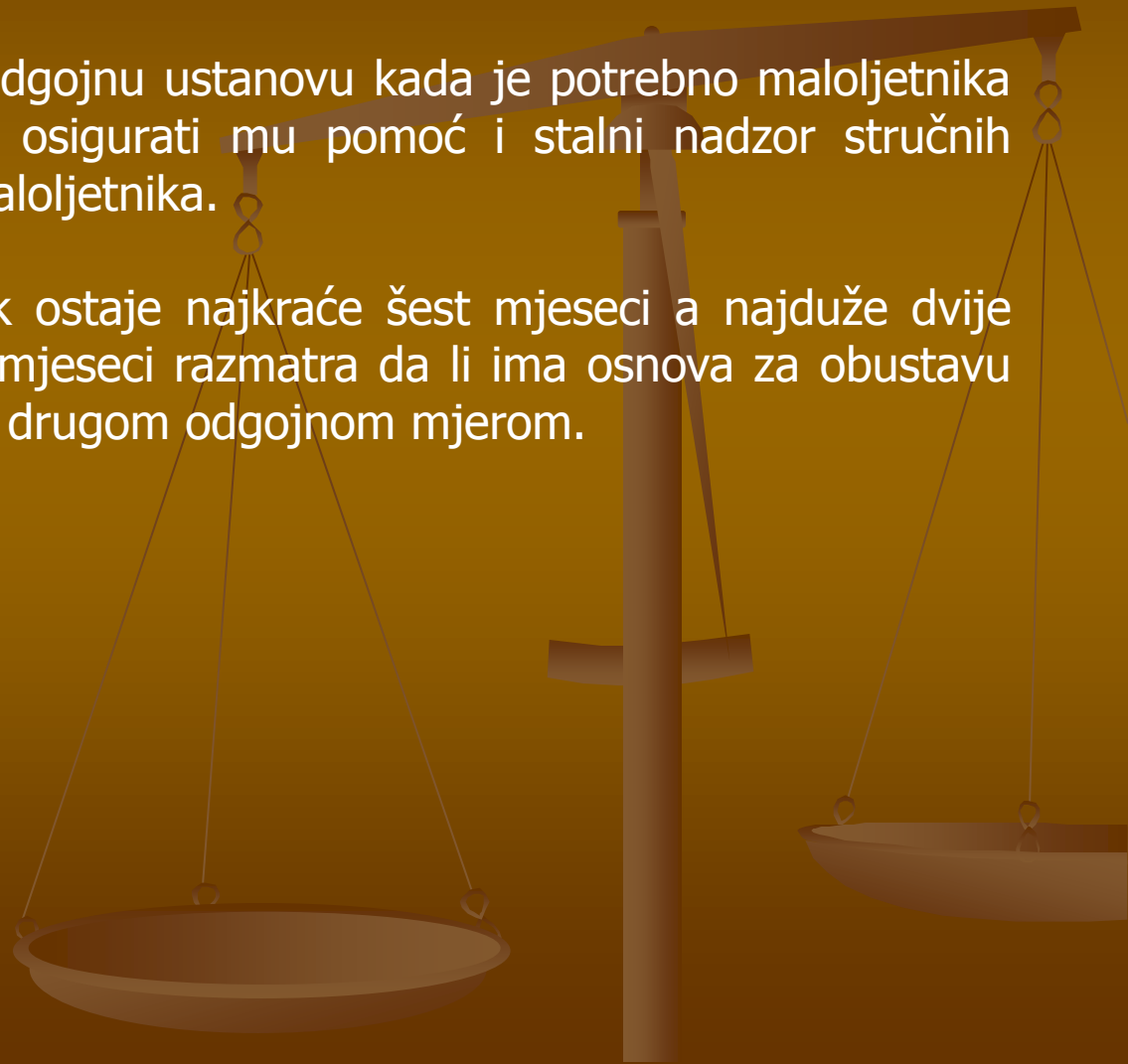
Ova mjera može trajati najkraće šest mjeseci a najduže dvije godine, s tim da sud naknadno odlučuje o njenom prestanku.

Kad ovlaštena osoba organa starateljstva zadužena za provođenje mjere pojačanog nadzora utvrdi da roditelj, usvojitelj, odnosno druga osoba koja se o njemu brine ne postupa po posebnim uputama i ne surađuje sa stručnom osobom, mora o tome obavijestiti tužitelja.

Upućivanje u odgojnu ustanovu

Sud izriče mjeru upućivanja u odgojnu ustanovu kada je potrebno maloljetnika odvojiti iz sredine u kojoj živi i osigurati mu pomoć i stalni nadzor stručnih odgajatelja u ustanovi za odgoj maloljetnika.

U odgojnoj ustanovi maloljetnik ostaje najkraće šest mjeseci a najduže dvije godine, s tim da sud svakih šest mjeseci razmatra da li ima osnova za obustavu izvršenja mjere ili zamjene nekom drugom odgojnom mjerom.

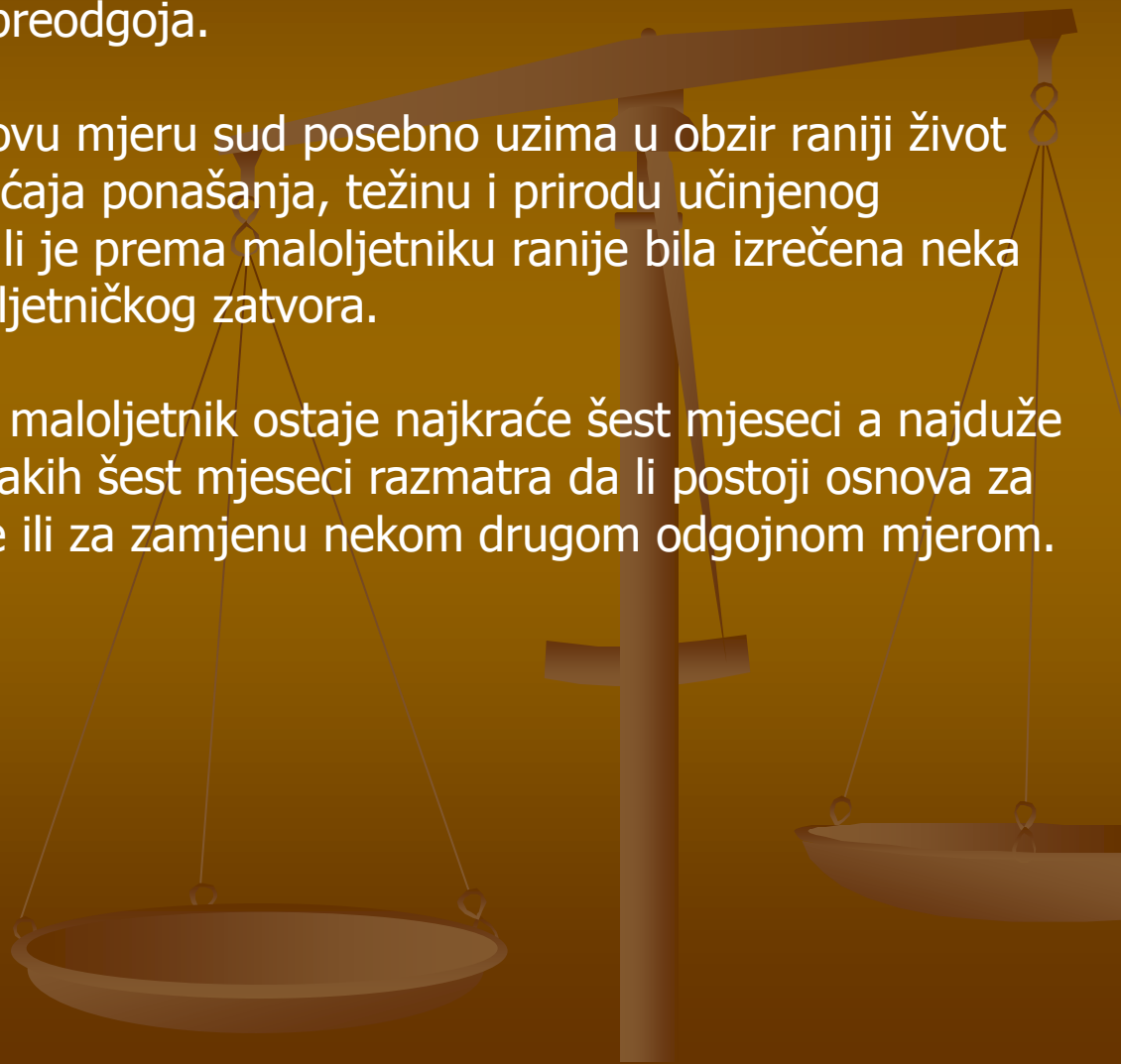

Upućivanje u odgojno-popravni dom

Sud izriče mjeru upućivanja u odgojno-popravni dom maloljetniku kada ga je neophodno izdvojiti iz dosadašnje sredine i treba primijeniti pojačane mjere nadzora i stručne programe preodgoja.

Pri odlučivanju hoće li izreći ovu mjeru sud posebno uzima u obzir raniji život maloljetnika i stepen poremećaja ponašanja, težinu i prirodu učinjenog krivičnog djela i okolnosti da li je prema maloljetniku ranije bila izrečena neka odgojna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora.

U odgojno-popravnom domu maloljetnik ostaje najkraće šest mjeseci a najduže četiri godine, s tim da sud svakih šest mjeseci razmatra da li postoji osnova za obustavu izvršenja ove mjere ili za zamjenu nekom drugom odgojnom mjerom.

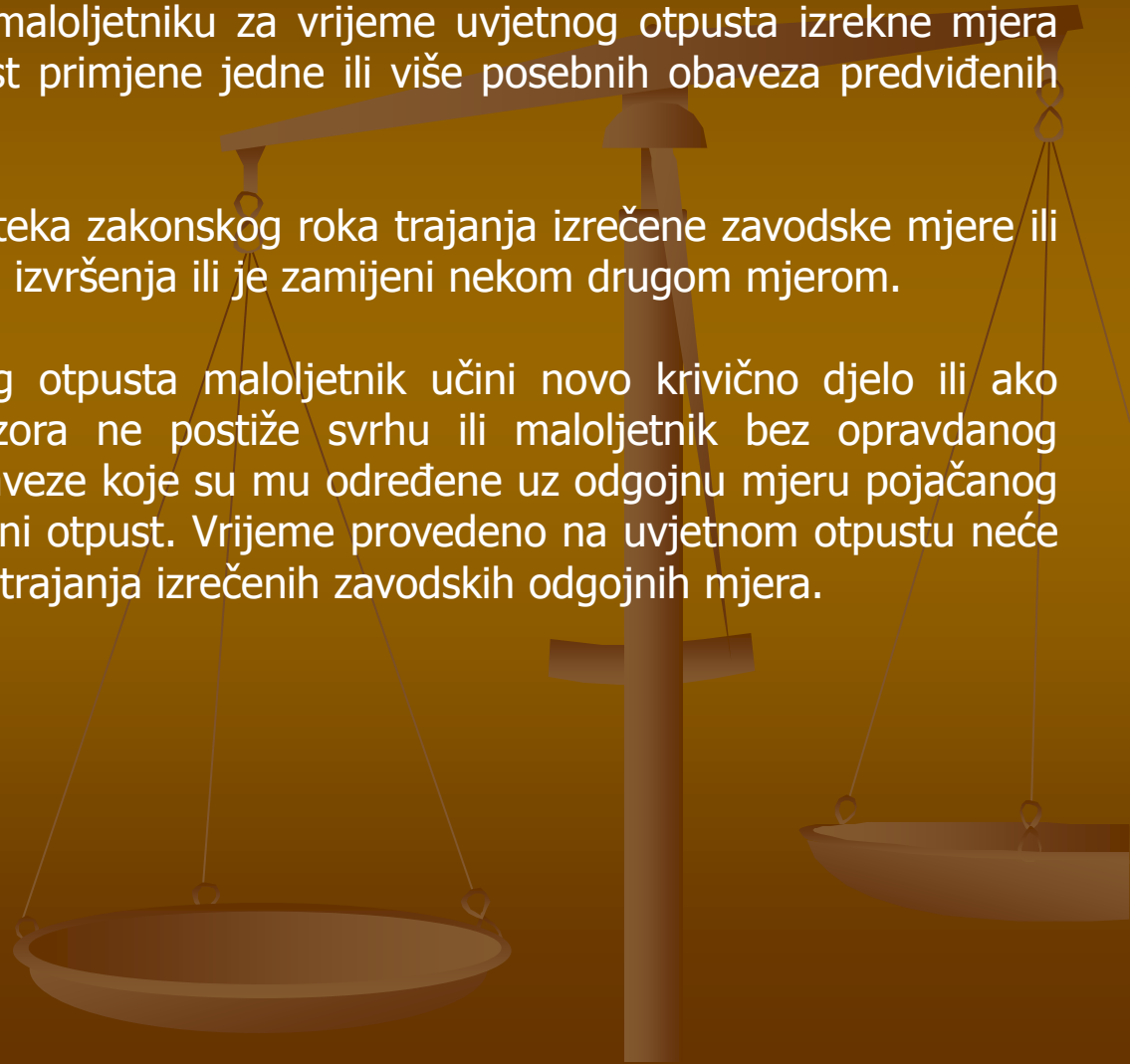
Uvjetni otpust

Kada je maloljetniku izrečena zavodska odgojna mjera, sud ga može uvjetno otpustiti iz zavodske ustanove ako je u toj ustanovi proveo najmanje šest mjeseci i ako se na osnovu postignutog uspjeha u odgoju može opravdano očekivati da maloljetnik ubuduće neće činiti krivična djela i da će se u sredini u kojoj bude živio dobro ponašati.

Sud može odlučiti da se prema maloljetniku za vrijeme uvjetnog otpusta izrekne mjera pojačanog nadzora, uz mogućnost primjene jedne ili više posebnih obaveza predviđenih zakonom.

Uvjetni otpust traje najduže do isteka zakonskog roka trajanja izrečene zavodske mjere ili dok sud ovu mjeru ne obustavi od izvršenja ili je zamijeni nekom drugom mjerom.

Ako za vrijeme trajanja uvjetnog otpusta maloljetnik učini novo krivično djelo ili ako određena mjera pojačanog nadzora ne postiže svrhu ili maloljetnik bez opravdanog razloga ne ispunjava posebne obaveze koje su mu određene uz odgojnu mjeru pojačanog nadzora, sud može opozvati uvjetni otpust. Vrijeme provedeno na uvjetnom otpustu neće se uračunati u vrijeme zakonskog trajanja izrečenih zavodskih odgojnih mjera.

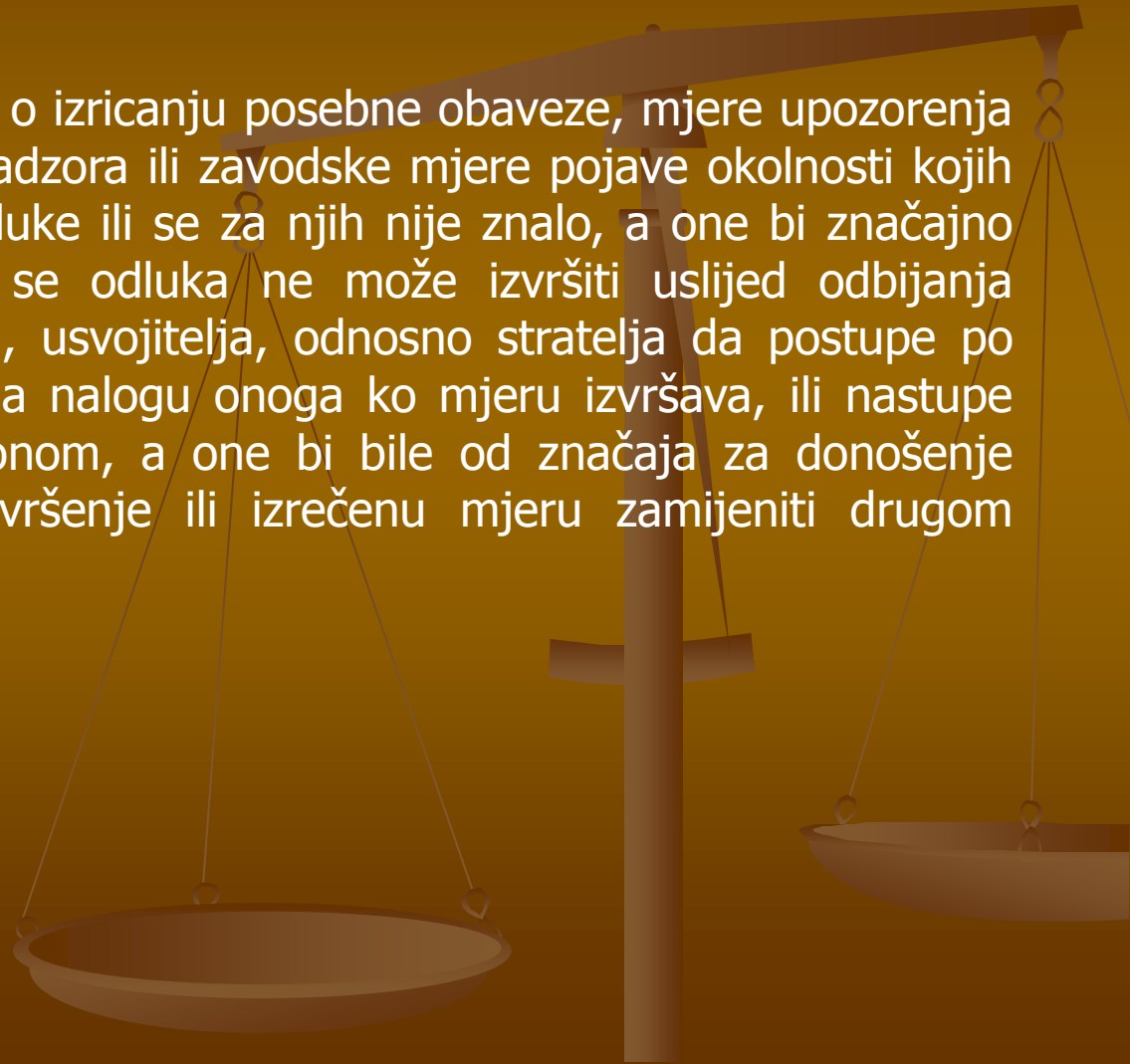

■ **Upućivanje u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje**

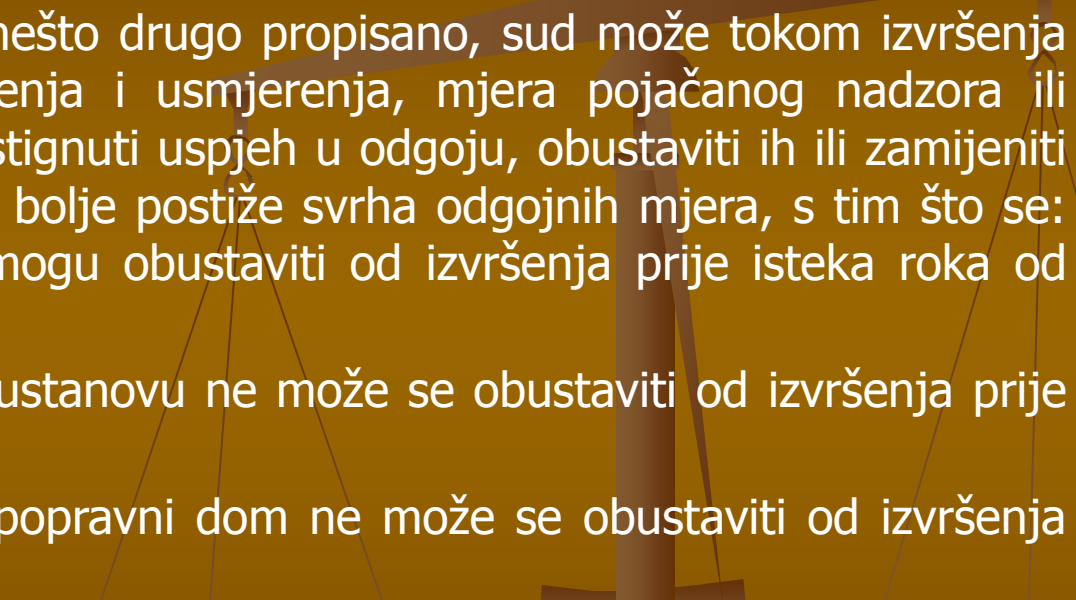
- Maloljetniku ometenom u psihičkom ili fizičkom razvoju sud može umjesto odgojne mjere upućivanja u odgojnu ustanovu ili odgojne mjere upućivanja u odgojno-popravni dom izreći mjeru upućivanja u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje.
- Maloljetnik kojem je izrečena mjera sigurnosti obaveznog psihijatrijskog liječenja može se uputiti u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje maloljetnika samo ako se u toj ustanovi može osigurati čuvanje i liječenje i ostvariti svrha mjere sigurnosti obaveznog psihijatrijskog liječenja.
- Maloljetnik ostaje u ustanovi za liječenje i osposobljavanje dok je to potrebno radi njegovog liječenja ili osposobljavanja, ali ne duže od tri godine, s tim da će sud svaka tri mjeseca ispitati postoje li osnove za obustavu izvršenja ove mjere ili zamjene drugom mjerom.
- Ako maloljetnik u toku izvršenja ove mjere postane punoljetan, ispituje se potreba njegovog daljnjeg zadržavanja u toj ustanovi, a kada navršši 23 godine života izvršenje mjere se nastavlja u ustanovi u kojoj se izvršava mjera sigurnosti.

■ **Obustava izvršenja i zamjena izrečene odgojne mjere drugom odgojnom mjerom**

-
- Ako se poslije donošenja odluke o izricanju posebne obaveze, mjere upozorenja i usmjerenja, mjere pojačanog nadzora ili zavodske mjere pojave okolnosti kojih nije bilo u vrijeme donošenja odluke ili se za njih nije znalo, a one bi značajno uticale na izbor mjere, ili ako se odluka ne može izvršiti uslijed odbijanja maloljetnika ili njegovih roditelja, usvojitelja, odnosno stratelja da postupe po izrečenoj odgojnoj mjeri ili prema nalogu onoga ko mjeru izvršava, ili nastupe druge okolnosti predviđene zakonom, a one bi bile od značaja za donošenje odluke, sud može obustaviti izvršenje ili izrečenu mjeru zamijeniti drugom mjerom.

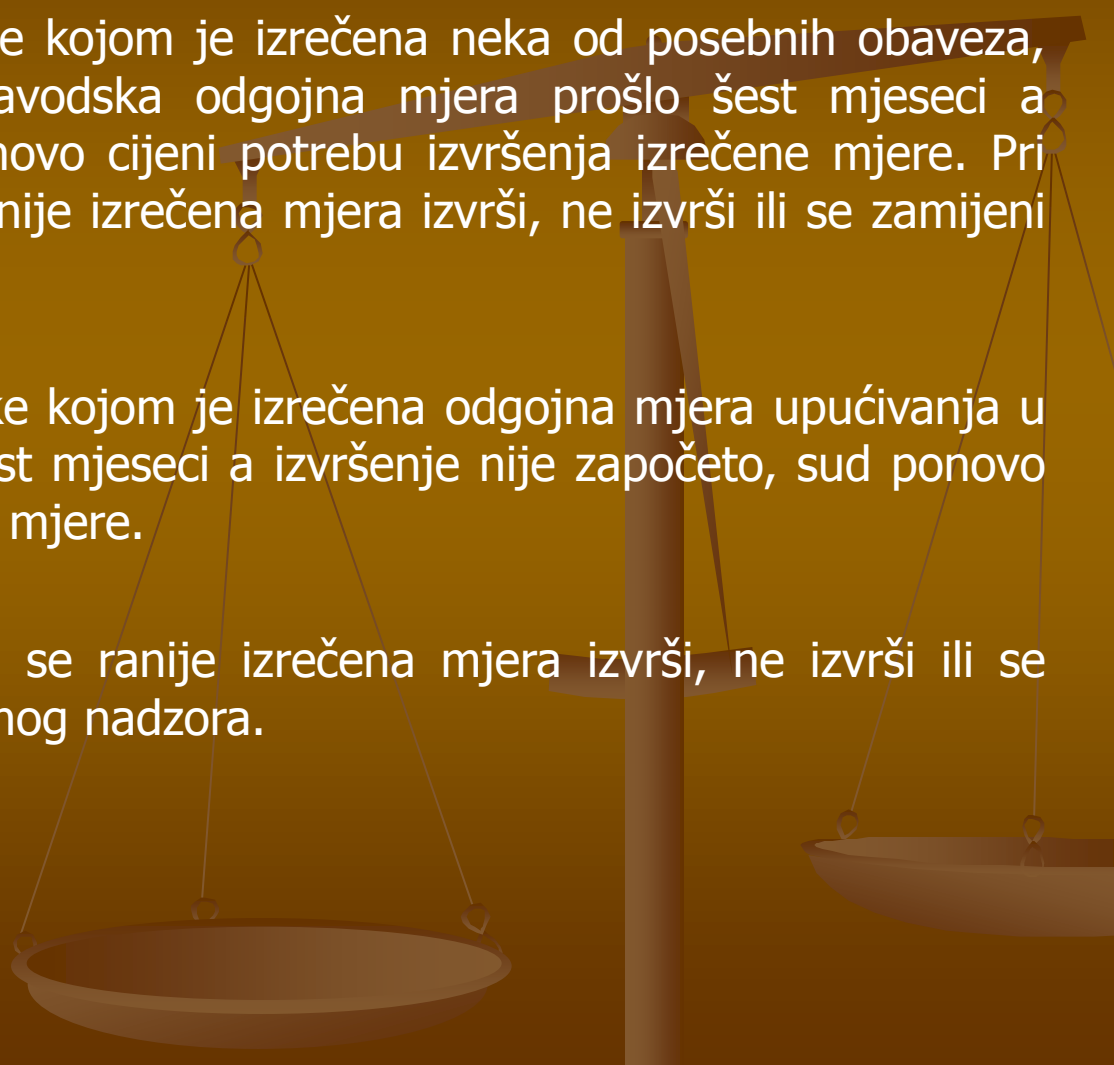
-
- Ukoliko za pojedine mjere nije nešto drugo propisano, sud može tokom izvršenja posebnih obaveza, mjera upozorenja i usmjerenja, mjera pojačanog nadzora ili zavodskih mjera, s obzirom na postignuti uspjeh u odgoju, obustaviti ih ili zamijeniti drugom takvom mjerom kojom se bolje postiže svrha odgojnih mjera, s tim što se:
    - a) mjere pojačanog nadzora ne mogu obustaviti od izvršenja prije isteka roka od šest mjeseci,
    - b) mjera upućivanja u odgojnu ustanovu ne može se obustaviti od izvršenja prije isteka roka od šest mjeseci,
    - c) mjera upućivanja u odgojno-popravni dom ne može se obustaviti od izvršenja prije isteka roka od šest mjeseci.

■ **Ponovno odlučivanje o odgojnim mjerama**

■ Ako je od pravomoćnosti odluke kojom je izrečena neka od posebnih obaveza, mjera pojačanog nadzora ili zavodska odgojna mjera prošlo šest mjeseci a izvršenje nije započeto, sud ponovo cijeni potrebu izvršenja izrečene mjere. Pri tome sud može odlučiti da se ranije izrečena mjera izvrši, ne izvrši ili se zamijeni nekom drugom mjerom.

■ Ako je od pravomoćnosti odluke kojom je izrečena odgojna mjera upućivanja u odgojni centar prošlo više od šest mjeseci a izvršenje nije započeto, sud ponovo cijeni potrebu izvršenja. izrečene mjere.

■ Pri tome sud može odlučiti da se ranije izrečena mjera izvrši, ne izvrši ili se zamijeni nekom od mjera pojačanog nadzora.

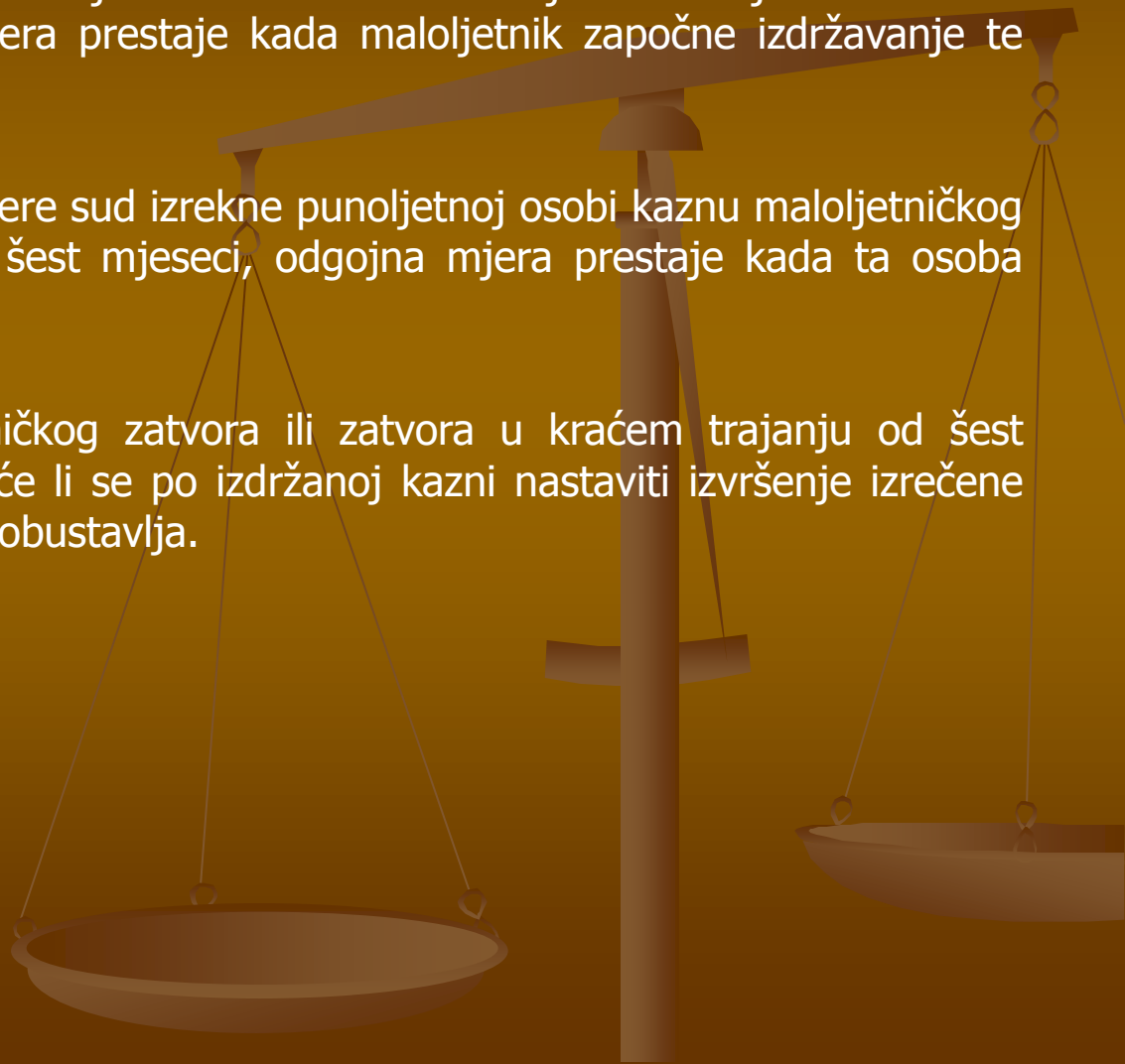
■ Učinak kazne na odgojne mjere

■ Ako za vrijeme trajanja odgojne mjere sud izrekne starijem maloljetniku kaznu maloljetničkog zatvora, odgojna mjera prestaje kada maloljetnik započne izdržavanje te kazne.

■

■ Ako za vrijeme trajanja odgojne mjere sud izrekne punoljetnoj osobi kaznu maloljetničkog zatvora ili kaznu zatvora najmanje šest mjeseci, odgojna mjera prestaje kada ta osoba započne izdržavanje kazne.

■ Ako sud izrekne kaznu maloljetničkog zatvora ili zatvora u kraćem trajanju od šest mjeseci, sud u presudi odlučuje hoće li se po izdržanoj kazni nastaviti izvršenje izrečene odgojne mjere ili se izvršenje mjere obustavlja.

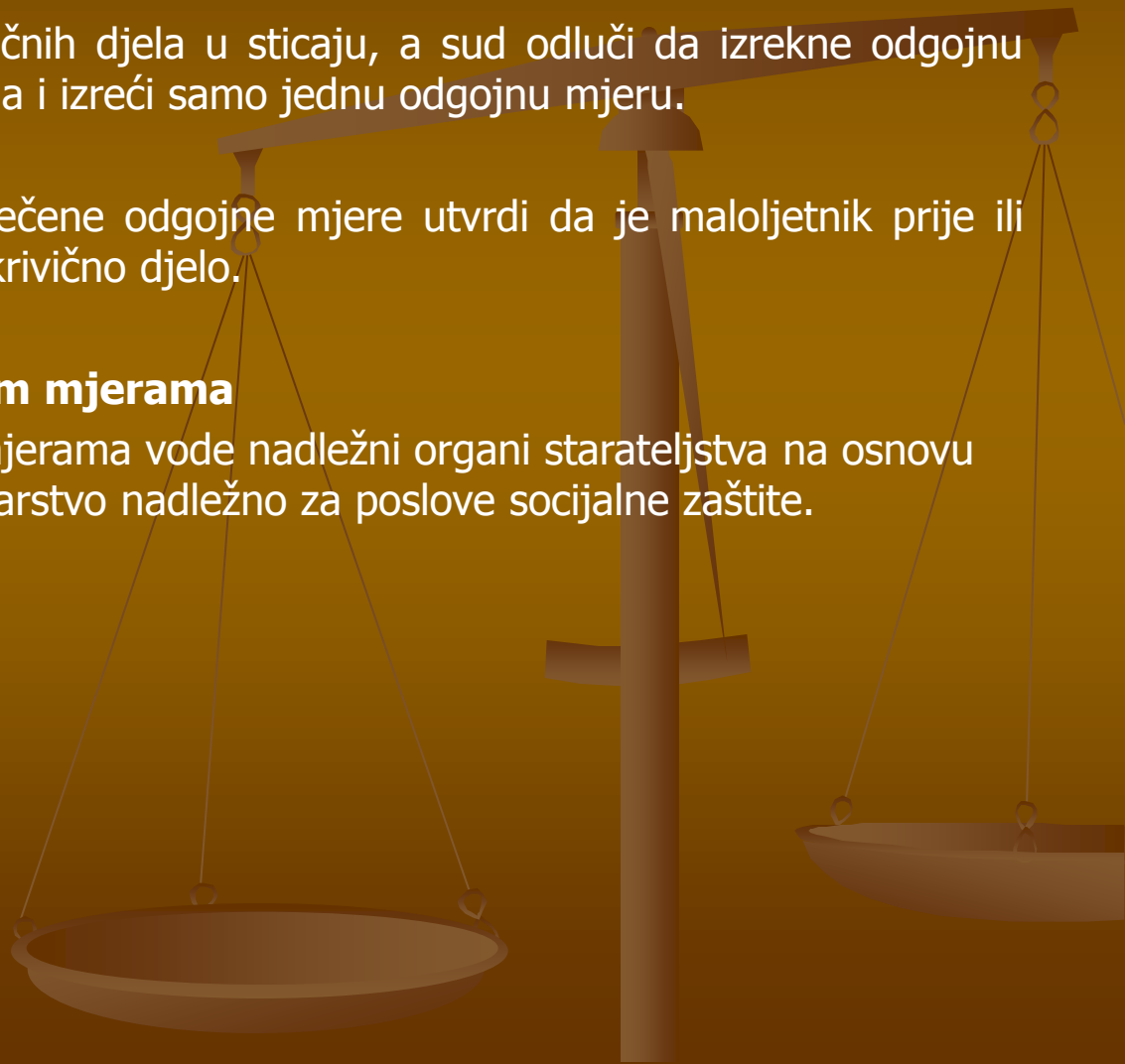
■ Izricanje odgojnih mjera za krivična djela u sticaju

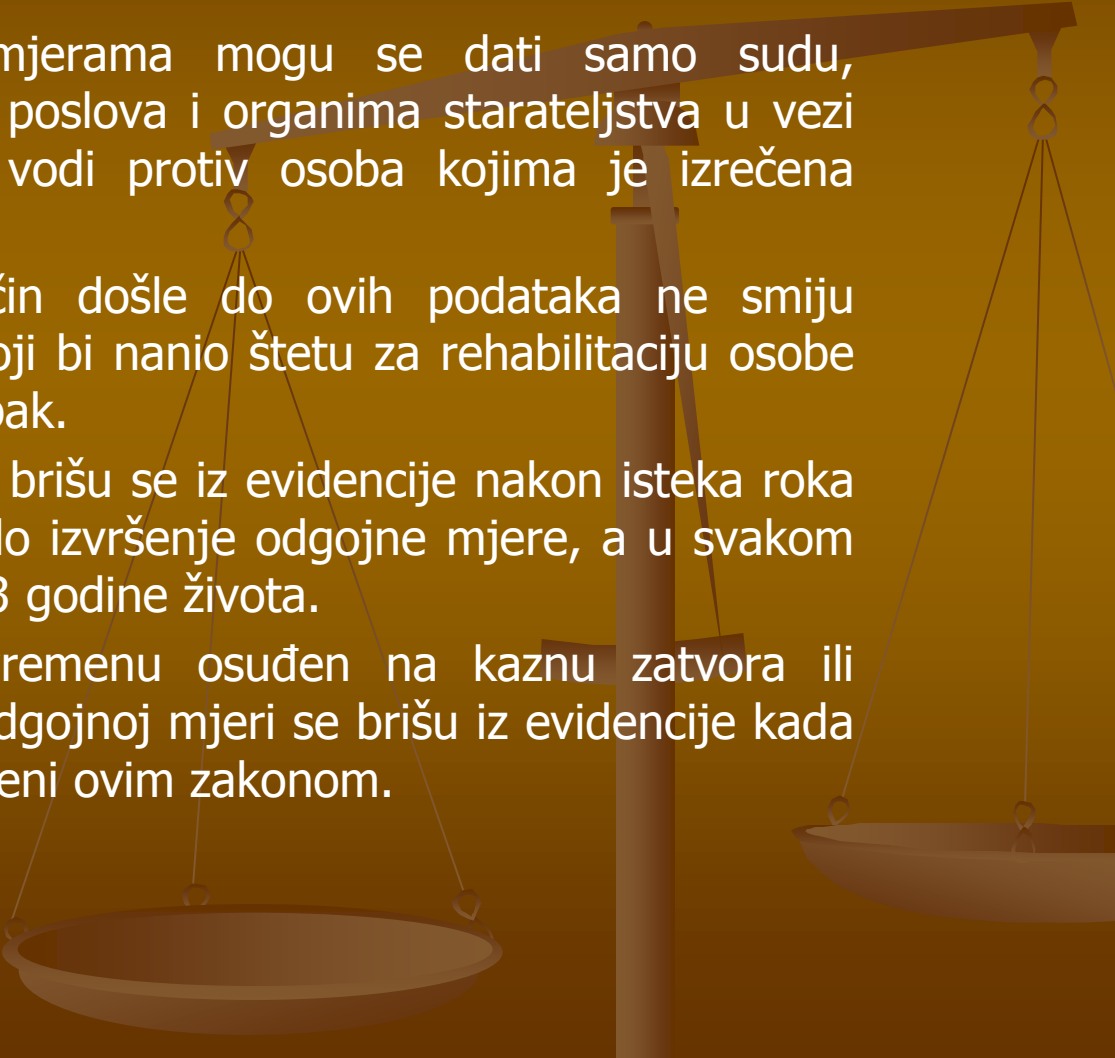
■ Ako je maloljetnik učinio više krivičnih djela u sticaju, a sud odluči da izrekne odgojnu mjeru, cijenit će jedinstveno sva djela i izreći samo jednu odgojnu mjeru.

■ Sud će postupiti i kada poslije izrečene odgojne mjere utvrdi da je maloljetnik prije ili poslije njenog izricanja učinio neko krivično djelo.

■ Evidencija o izrečenim odgojnim mjerama

■ Evidenciju o izrečenim odgojnim mjerama vode nadležni organi starateljstva na osnovu propisa koje donosi federalno ministarstvo nadležno za poslove socijalne zaštite.

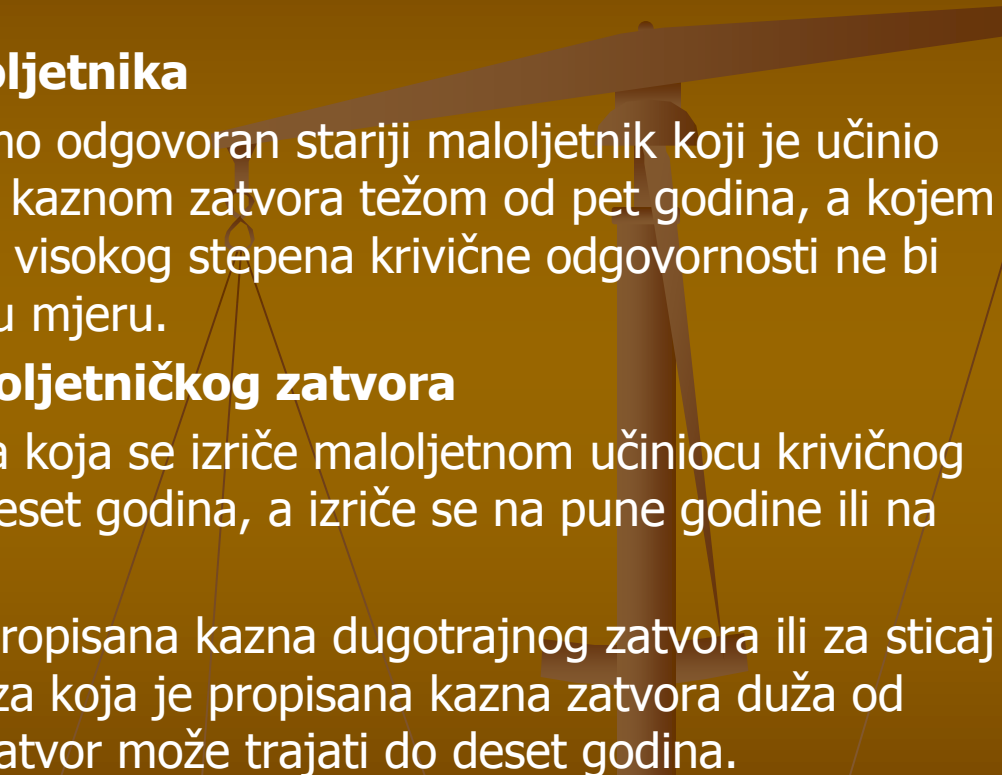

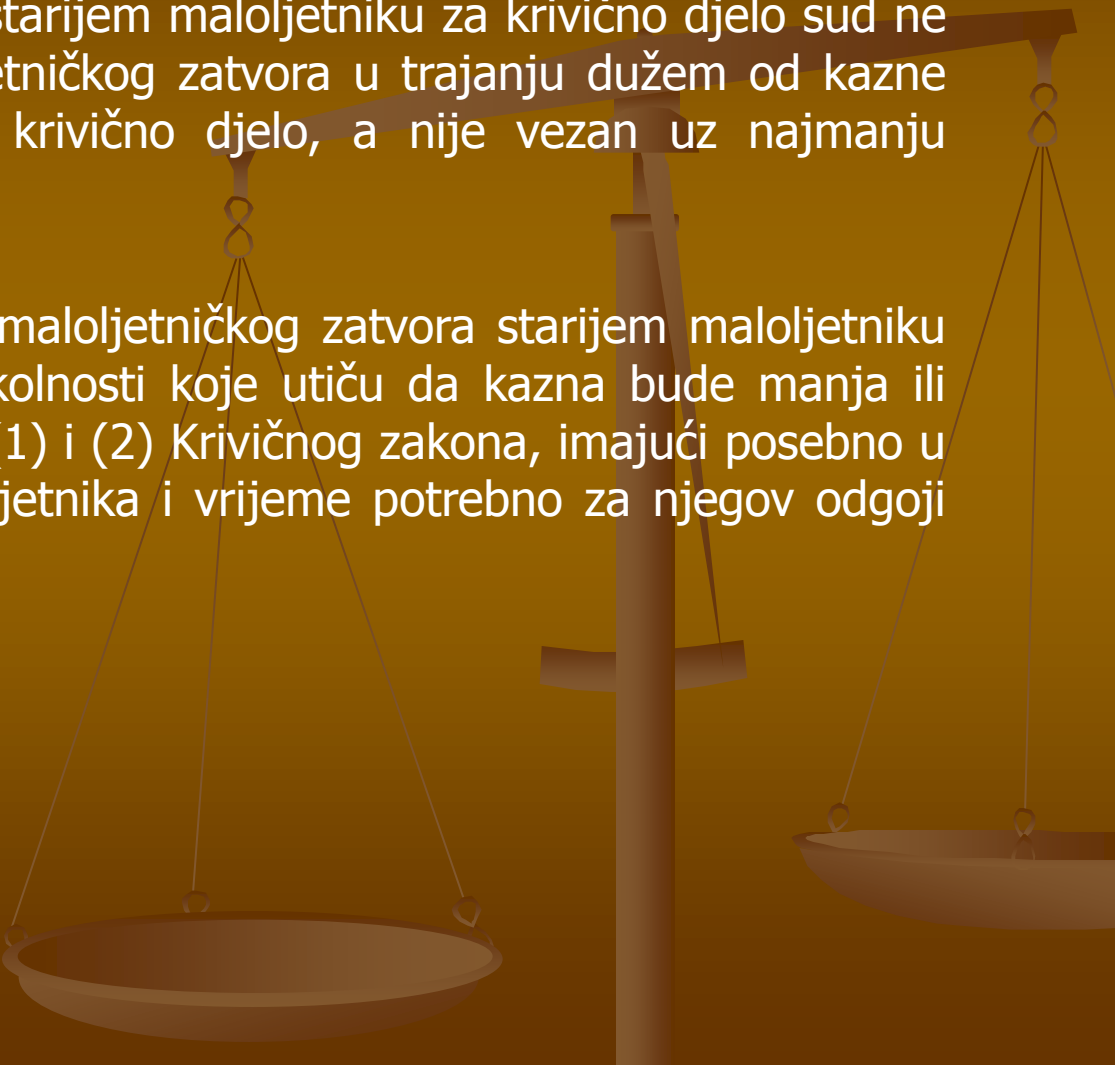
Podaci o izrečenim odgojnim mjerama mogu se dati samo sudu, tužiteljstvu, organima unutrašnjih poslova i organima starateljstva u vezi sa krivičnim postupkom koji se vodi protiv osoba kojima je izrečena odgojna mjera.

Osobe koje su na bilo koji način došle do ovih podataka ne smiju upotrijebiti te podatke na način koji bi nanio štetu za rehabilitaciju osobe protiv koje je vođen krivični postupak.

Podaci o izrečenoj odgojnoj mjeri brišu se iz evidencije nakon isteka roka tri godine od dana kada je prestalo izvršenje odgojne mjere, a u svakom slučaju kada evidentirani napuni 23 godine života.

Ako evidentirani bude u međuvremenu osuđen na kaznu zatvora ili maloljetničkog zatvora, podaci o odgojnoj mjeri se brišu iz evidencije kada isteknu rehabilitacijski rokovi utvrđeni ovim zakonom.

-
- **Maloljetnički zatvor**
  - **Kažnjavanje starijih maloljetnika**
  - Kazniti se može samo krivično odgovoran stariji maloljetnik koji je učinio krivično djelo sa propisanom kaznom zatvora težom od pet godina, a kojem zbog teških posljedica djela i visokog stepena krivične odgovornosti ne bi bilo opravdano izreći odgojnu mjeru.
  - **Odmjeravanje kazne maloljetničkog zatvora**
  - Kazna maloljetničkog zatvora koja se izriče maloljetnom učiniocu krivičnog djela ne može biti duža od deset godina, a izriče se na pune godine ili na mjesece.
  - Za krivično djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora ili za sticaj najmanje dva krivična djela za koja je propisana kazna zatvora duža od deset godina, maloljetnički zatvor može trajati do deset godina.

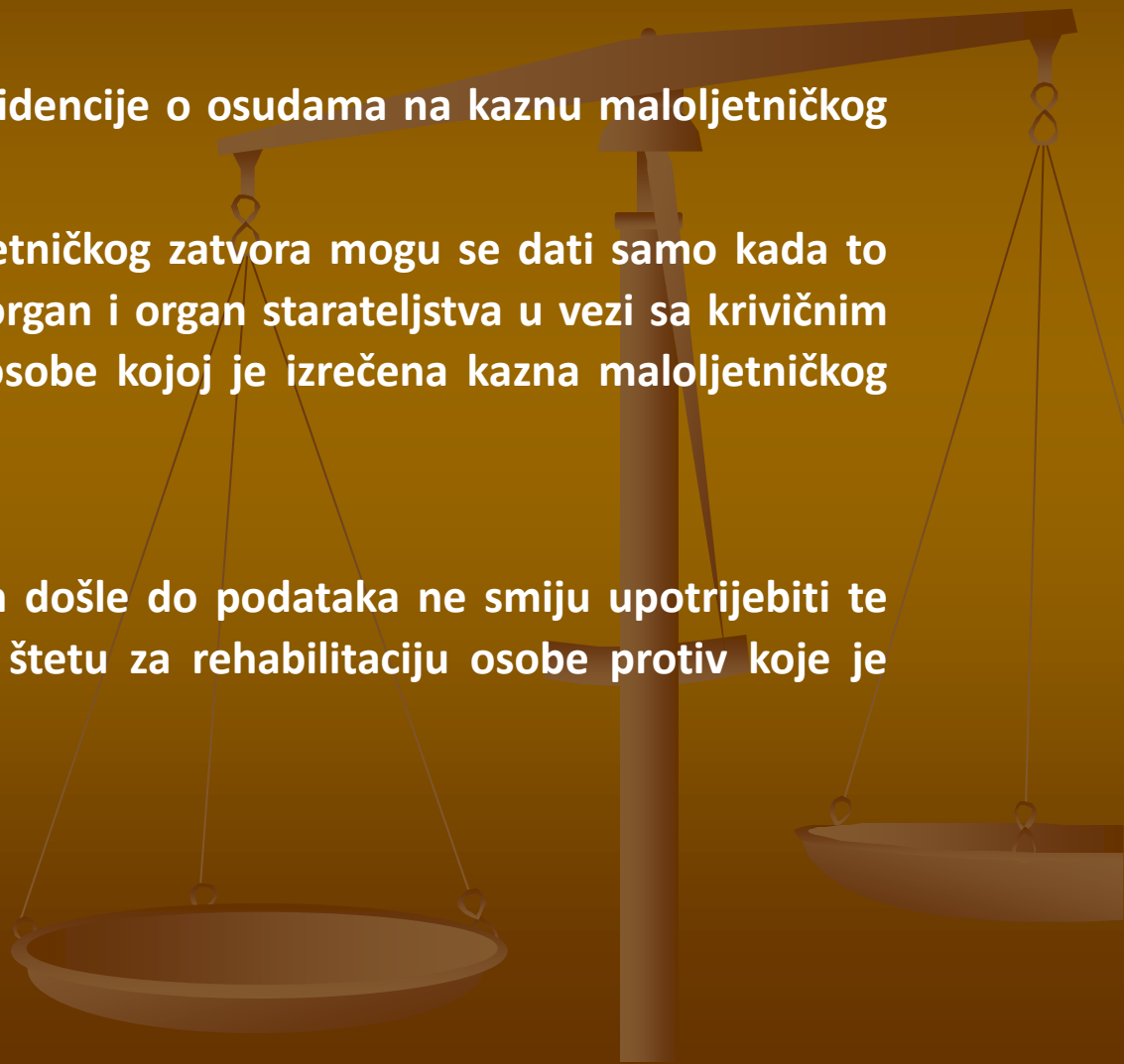
■ Pri odmjeravanju kazne starijem maloljetniku za krivično djelo sud ne može izreći kaznu maloljetničkog zatvora u trajanju dužem od kazne zatvora propisane za to krivično djelo, a nije vezan uz najmanju propisanu mjeru te kazne.

■ Pri odmjeravanju kazne maloljetničkog zatvora starijem maloljetniku sud uzima u obzir sve okolnosti koje utiču da kazna bude manja ili veća prema članu 49. st. (1) i (2) Krivičnog zakona, imajući posebno u vidu stepen zrelosti maloljetnika i vrijeme potrebno za njegov odgoji stručno osposobljavanje.

Davanje podataka iz kaznene evidencije o osudama na kaznu maloljetničkog zatvora

Podaci o osudi na kaznu maloljetničkog zatvora mogu se dati samo kada to traži sud, tužiteljstvo, policijski organ i organ starateljstva u vezi sa krivičnim postupkom koji se vodi protiv osobe kojoj je izrečena kazna maloljetničkog zatvora.

Osobe koje su na bilo koji način došle do podataka ne smiju upotrijebiti te podatke na način koji bi nanio štetu za rehabilitaciju osobe protiv koje je vođen krivični postupak.

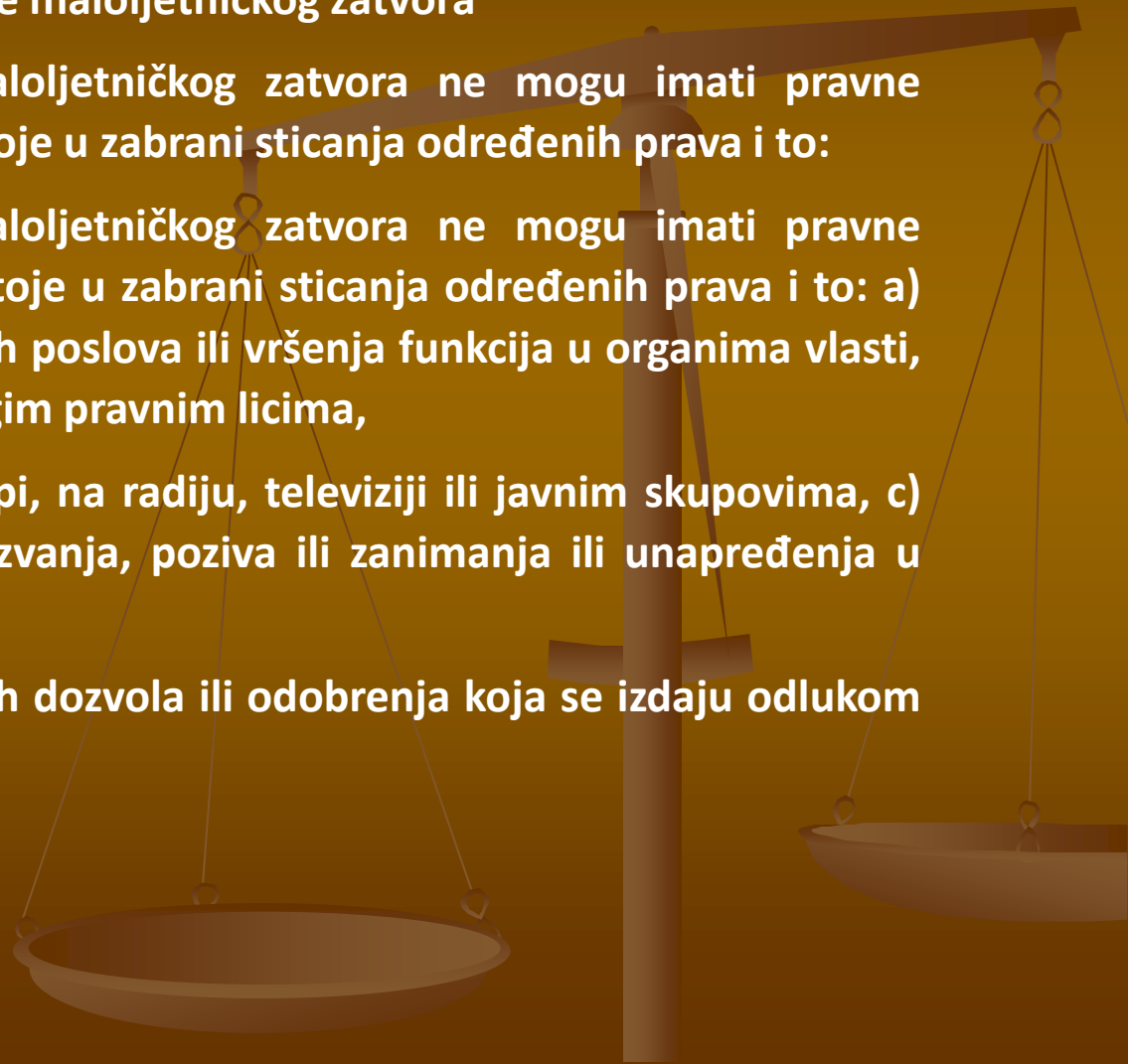
Učinak odgojnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora

Odgojne mjere i kazna maloljetničkog zatvora ne mogu imati pravne posljedice osude koje se sastoje u zabrani sticanja određenih prava i to:

Odgojne mjere i kazna maloljetničkog zatvora ne mogu imati pravne posljedice osude koje se sastoje u zabrani sticanja određenih prava i to: a) zabrana obavljanja određenih poslova ili vršenja funkcija u organima vlasti, privrednim društvima ili drugim pravnim licima,

b) zabrana istupanja u štampi, na radiju, televiziji ili javnim skupovima, c) zabrana sticanja određenih zvanja, poziva ili zanimanja ili unapređenja u službi i

d) zabrana sticanja određenih dozvola ili odobrenja koja se izdaju odlukom organa vlasti.

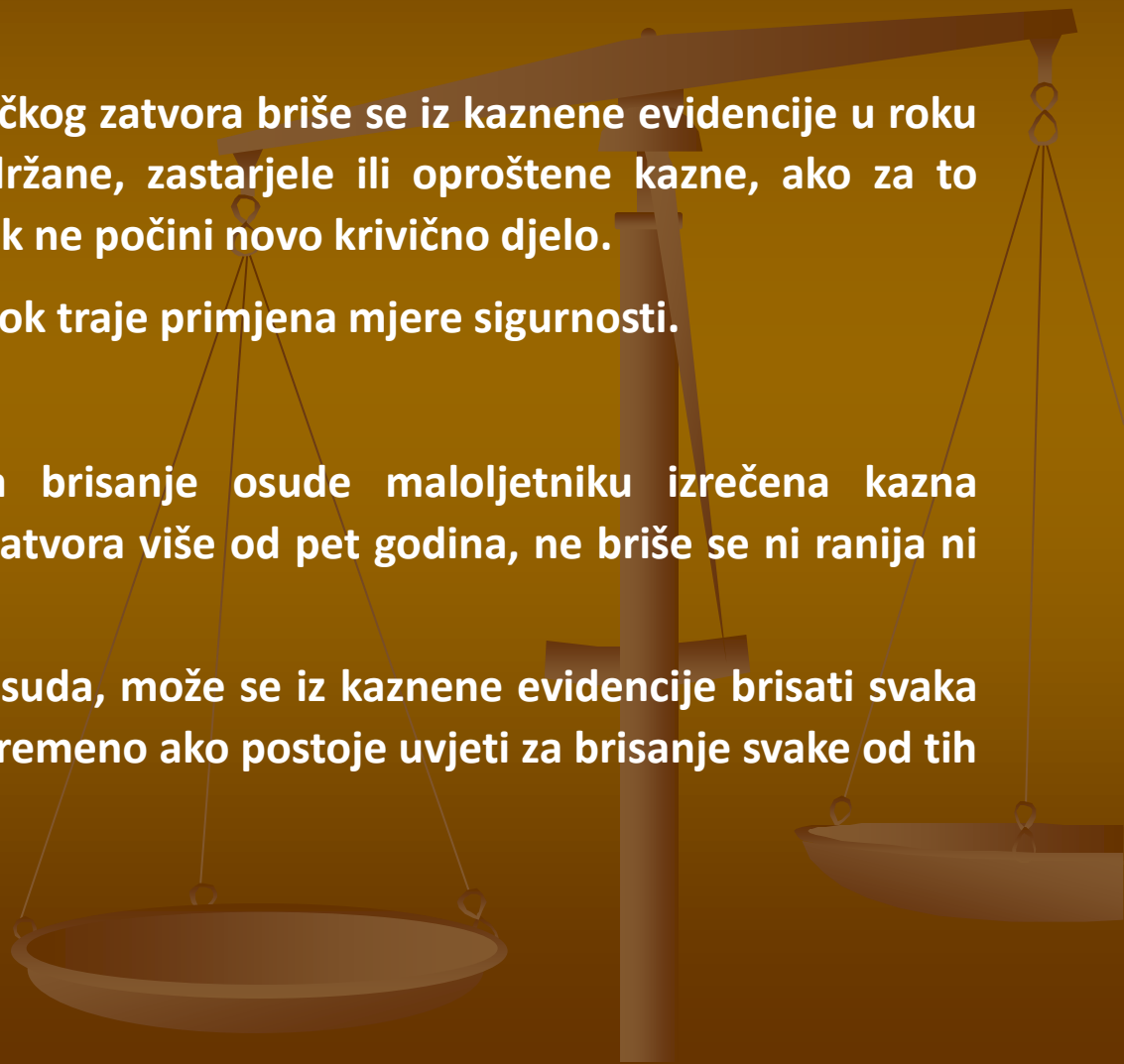
Brisanje osude

Osuda na kaznu maloljetničkog zatvora briše se iz kaznene evidencije u roku jedne godine od dana izdržane, zastarjele ili oprostene kazne, ako za to vrijeme osuđeni maloljetnik ne počini novo krivično djelo.

Osuda se ne može brisati dok traje primjena mjere sigurnosti.

Ako je u toku roka za brisanje osude maloljetniku izrečena kazna maloljetničkog zatvora ili zatvora više od pet godina, ne briše se ni ranija ni kasnija osuda.

Ako maloljetnik ima više osuda, može se iz kaznene evidencije brisati svaka osuda pojedinačno ili istovremeno ako postoje uvjeti za brisanje svake od tih osuda.

Mjere sigurnosti

Vrste mjera sigurnosti

Prema maloljetniku se mogu izreći sljedeće mjere sigurnosti: a) obavezno psihijatrijsko liječenje;

b) obavezno liječenje od ovisnosti;

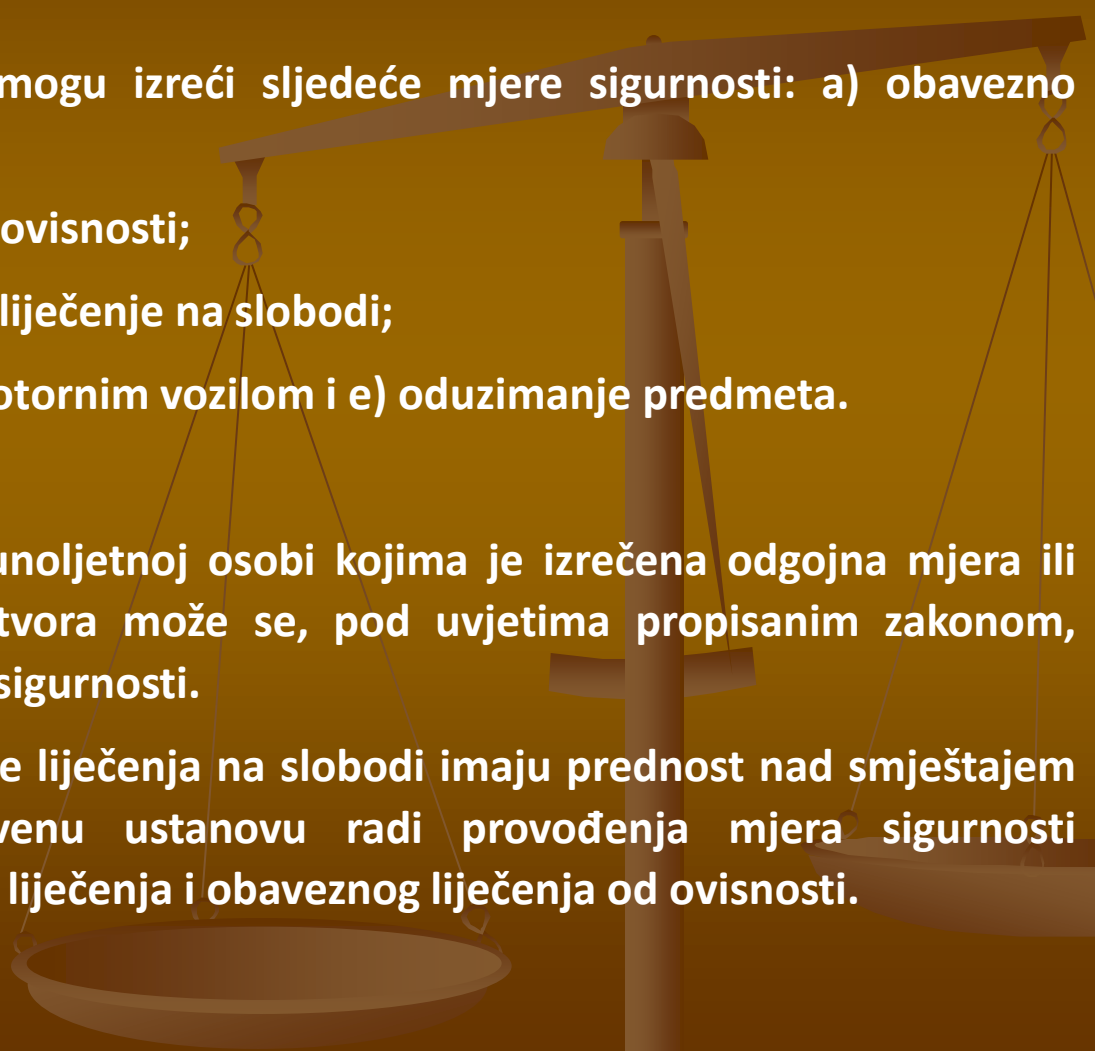
c) obavezno ambulantno liječenje na slobodi;

d) zabrana upravljanja motornim vozilom i e) oduzimanje predmeta.

Izricanje mjera sigurnosti

Maloljetniku i mlađoj punoljetnoj osobi kojima je izrečena odgojna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora može se, pod uvjetima propisanim zakonom, izreći jedna ili više mjera sigurnosti.

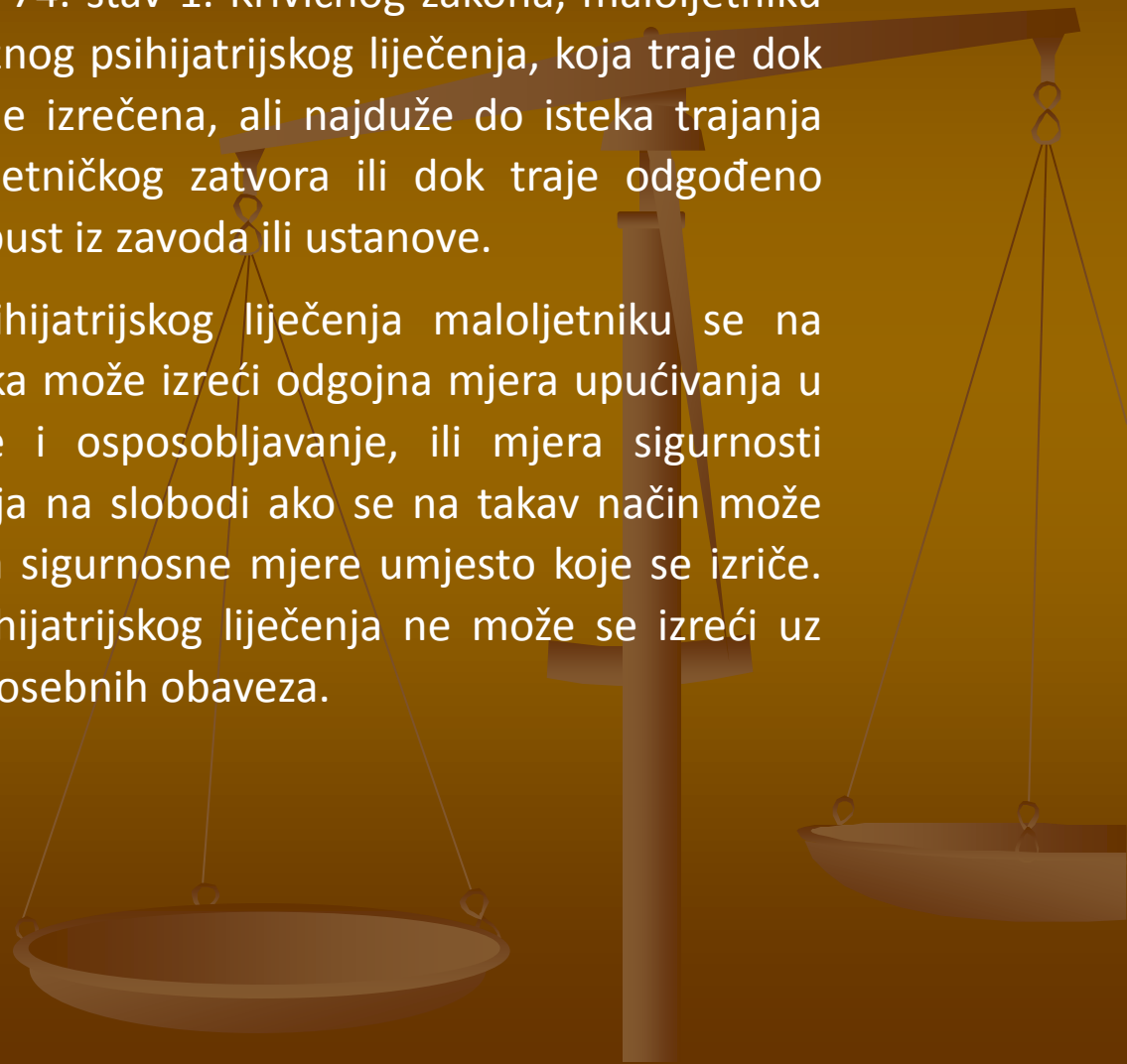
Kad je god moguće mjere liječenja na slobodi imaju prednost nad smještajem maloljetnika u zdravstvenu ustanovu radi provođenja mjera sigurnosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i obaveznog liječenja od ovisnosti.

Obavezno psihijatrijsko liječenje

Kada su ispunjeni uvjeti iz člana 74. stav 1. Krivičnog zakona, maloljetniku se izriče mjera sigurnosti obaveznog psihijatrijskog liječenja, koja traje dok ne prestanu razlozi zbog kojih je izrečena, ali najduže do isteka trajanja odgojne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora ili dok traje odgođeno izvršenje ove kazne ili uvjetni otpust iz zavoda ili ustanove.

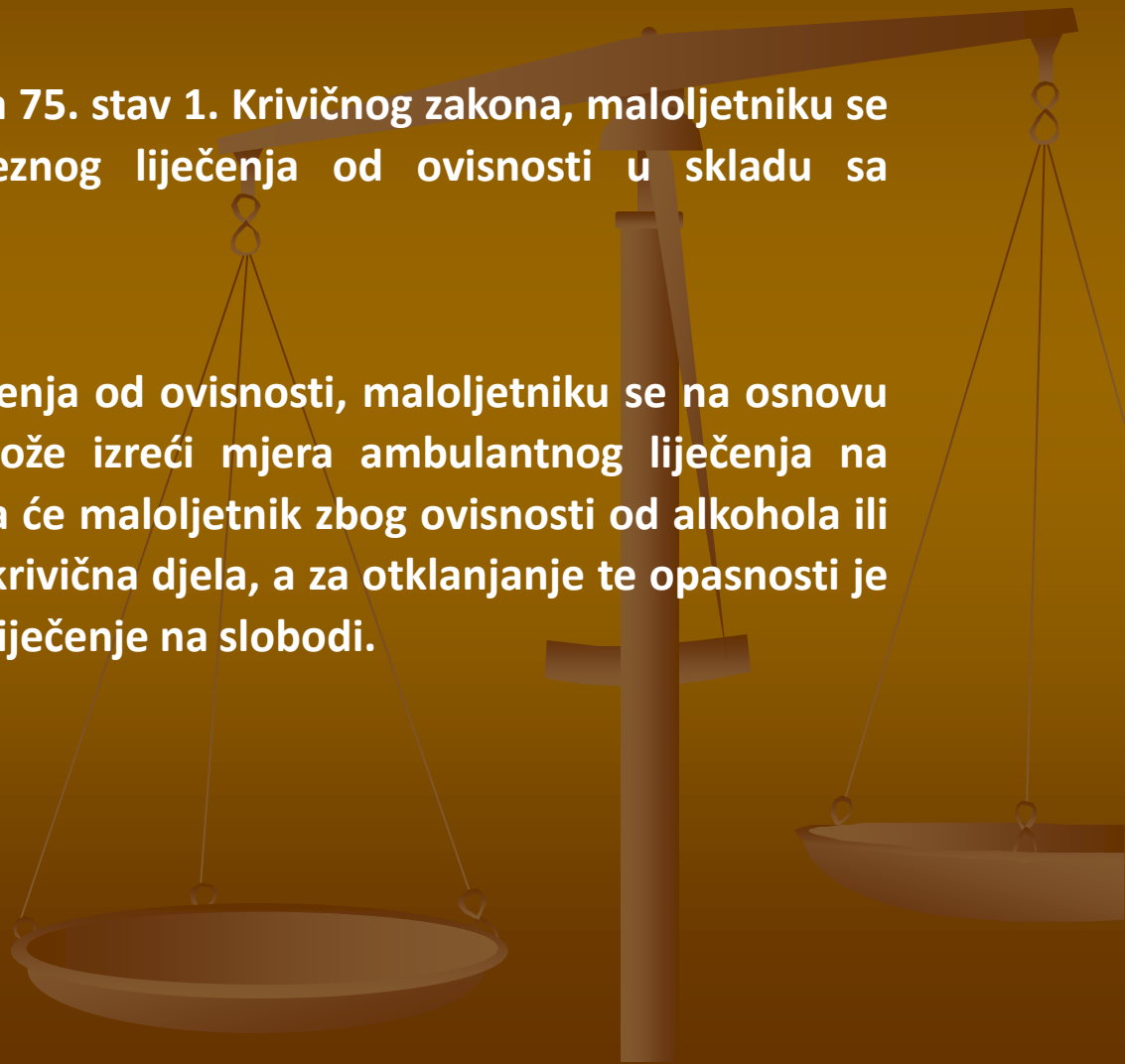
Umjesto mjere obaveznog psihijatrijskog liječenja maloljetniku se na osnovu nalaza i mišljenja vještaka može izreći odgojna mjera upućivanja u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje, ili mjera sigurnosti obaveznog ambulantnog liječenja na slobodi ako se na takav način može osigurati liječenje i postići svrha sigurnosne mjere umjesto koje se izriče. Mjera sigurnosti obaveznog psihijatrijskog liječenja ne može se izreći uz odgojnu mjeru sudskog ukora i posebnih obaveza.

Obavezno liječenje od ovisnosti

Kada su ispunjeni uvjeti iz člana 75. stav 1. Krivičnog zakona, maloljetniku se izriče mjera sigurnosti obaveznog liječenja od ovisnosti u skladu sa zakonom.

Umjesto mjere obaveznog liječenja od ovisnosti, maloljetniku se na osnovu nalaza i mišljenja vještaka može izreći mjera ambulantnog liječenja na slobodi ako postoji opasnost da će maloljetnik zbog ovisnosti od alkohola ili opojnih droga i ubuduće činiti krivična djela, a za otklanjanje te opasnosti je dovoljno njegovo ambulantno liječenje na slobodi.

Zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama

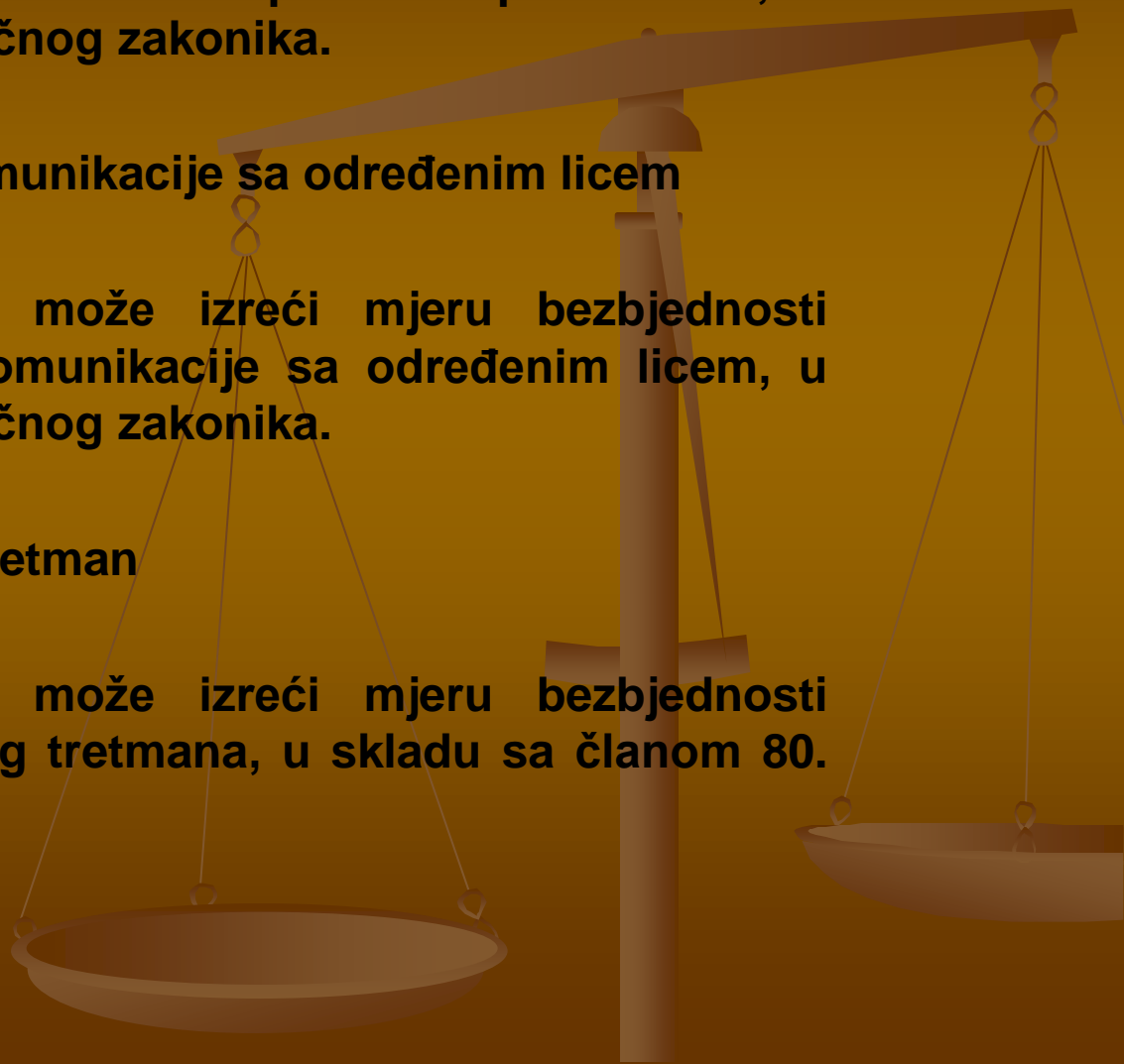
Prema maloljetniku sud može izreći mjeru bezbjednosti zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama, u skladu sa članom 78. Krivičnog zakonika.

Zabrana približavanja i komunikacije sa određenim licem

Prema maloljetniku sud može izreći mjeru bezbjednosti zabrane približavanja i komunikacije sa određenim licem, u skladu sa članom 79. Krivičnog zakonika.

Obavezan psihosocijalni tretman

Prema maloljetniku sud može izreći mjeru bezbjednosti obaveznog psihosocijalnog tretmana, u skladu sa članom 80. Krivičnog zakonika.

Udaljenje iz zajedničkog domaćinstva

Prema maloljetniku sud može izreći mjeru bezbjednosti udaljenje iz zajedničkog domaćinstva, u skladu sa članom 81. Krivičnog zakonika.

Oduzimanje predmeta

Prema maloljetniku može se izreći mjera bezbjednosti oduzimanje predmeta u skladu sa članom 82. Krivičnog zakonika.

